

Somogy Megyei Múzeum
 NA-1989.
 Néprajzi adatár

Somogy Megyei Múzeum
 NA-1989.
 Néprajzi adatár

--	--	--	--

GYŰJTŐ: KERTNY FERENC	
GYŰJTÉS IDEJE: 1987.	
TÁLT.: A KÖRÖSHÉGYI ÉS LONKÁSKÖZLETE' NEZ	
TARTALOM: ISKOLAK KÖLD TÖRTÉNETE	
FÖLDRAJZI MŰTARTÓ: KÖRÖSHÉGY	
SZÁM MŰTARTÓ: XXVII	
LECTÁRORRÁS:	

60 lap, 13 rajz

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

A k ö r ö s h e g y i
és vonzáskörzetéhez tartozó iskolák
rövid története

Összeállította:

Reőthy Ferenc

1987.

A kőröshegyi ref. isk. története

Az iskolára vonatkozó első írásos emlékünknél 1619-ből való. A rektor ebben az évben a Pápán megtartott zsinaton "Stephanus Rádai, rektor Kőrösinus" is részt vett.

Az 1721. évi valásügyi vizsgálat tanúja is igazolja, hogy 1660 körül, tehát még a török hódoltság alatt, "lölki tanítója és mestere" is volt a községnek, illetve a ref. egyháznak.

Az biztos, hogy 1725-26-ban Huszár István oskolamester tanított itt. Amikor Joó János prédikátor 1726 húsvétján megbetegedett Huszár István látta el a lelkészi teendőket is. Iskolalátogatáskor "igen szép dicséretet kapott."

Fizetése: "28 Ft /flor/, minden páros ember után fél kila búza, őszi vetés 6 kila, tavaszi két kila, köles vetés annak megtakarítása, szénát, amit megterem a rét, fát elegendőt, collecta mustot, minden pár ember 3 pintet. Mivel lelkészi teendőket is ellátott keresztelésért 28, temetésért is 28, eskettetésért 50 den-t."

1728-ban Lepsényi Péter az iskolamester, 1729-ben Biró György, aki egy évig tanított itt. /Az iskolalátogató lelkész csak ennyit jegyez fel róla: "Bibliaolvasás nem volt."/

Utódai közül Horváth K. Sámuel és Németh István egy-egy évet töltöttek ebben az iskolában.

1732-től 1735-ig Bitskei János az iskolamester. Az 1732-i "visitatio" a "fogyatkozások miatt" mind a prédikátort, mind az iskolamestert elmarasztalta. A mester nem akart harangozni, mert ^{nem} vette fel az érte járó collecta mustot.

Nemes István 1736-tól, két évig, utána tíz éven keresztül Szent Jóbi István az iskolamester.

Füzessi Mihály 1748-ban került Kőröshegyre. Ebből a kor-

ból az iskolára vonatkozólag van egy adatunk. "1749 esztendőben...oly helyen melyen új templomot építtessenek volna számokra nem nyerhetnek, kénytelenek akkori tiszt. tanító házánál zöld ágakból készíteni egy félszert, melynek semmimű oldala nem vala, és abba mint egy 20 esztendőig isteni tiszteleteket keservesen gyakorolni..." Ennek az iskolának építési módjáról semmit sem tudunk, csak szegényes leltára maradt meg 1782-ből.

1750-től Etei István, Biró István 1757-től, Pálfi János 1765-től és Kováts János 1768-tól szolgáltak itt.

A 18. századi tanítók nehéz helyzetben voltak. Különösen a század második felében a protestánsokat a szabad vallásgyakorlattól megfosztó Carolina Resolutio után szinte évenként kényszerültek álláshelyet változtatni. Kőröshegy talán a kivételek közé tartozott. Mégis Etei István 1745-ben Kápolyon, 1747-ben Kazsokon, 1750-ben Kőröshegyen működött. Liszkai Ferenc 1784-ben Kőröshegyen, 1789-ben Kazsokon, 1793-ban pedig már Juton tanított.

Brassai István iskolamester, aki 1772-ben került Kőröshegyre, már a Ratio Educationis előtt négy tantárgyat tanított: írást, olvasást, számtant és hittant.

Ha figyelembe vesszük, hogy 1773-ban, Somogy megyében, számtant csupán hét iskolában /Bolhás, Segesd, Igal, Nemesdéd, Szulok, Városhidvég/ tanítottak, akkor Kőröshegy iskolája és mestere a legjobbak közé tartozott.

A község lakóinak száma 1726-ban 674 fő, 1793-ban 704 fő. A születések száma 1770 és 1780 között az r. k. anyakönyv szerint 11-50, a ref. anyakönyv szerint 14-50 lélek között mozgott. Az r. k. iskolába hat, a ref. iskolába 40 tanuló járt. Ha a ref. iskolába járó 40 tanulót veszem

alapul, akkor csak Karád, Nemesdéd, Szigetvár, Kaposvár és Kiliti iskolái előzik meg Kőröshegyet. Ha hozzáteszem, hogy az említett községek lakóinak száma is magasabb volt, mint községünké, akkor mindenféleképpen nagyon előkelő helyet foglalt el ez az iskola. Ha egész tiszta képet akarunk nyerni, akkor Kosáry Domokos által közölt adatokat vessük össze a kőröshegyivel. /A tanulók száma osztva a lakosság számával/ Veszprém megye átlaga 3,2-3,6%, Somogy megyéé 2-2,5 %, az országos átlag 2,5 %, Kőröshegyé 6,6 %.

Szentgyörgyi István 1778-tól, Csuti /Tsuti/ Ferenc 1780-tól, Sipos István 1782-től 1784-ig tanított ebben az iskolában. Utóda Liszkai Ferenc lett, kinek működési idejében, II. József jóvoltából, új iskolát építettek, oszlopokból és sárból, "fecskerakásra" 1786-ban. Az építkezéshez a fát a község földesura, Széchenyi Ferenc, ingyen adta.

A nevelő jövedelme is több, mint a század eleji elődei- nek: 17 Ft készpénz, rozsszeműek 12 és fél kila, őszi vetés a maga magvából 3, tavaszi vetés, akár mit fog tenni két hold földet bérelnék. /Ezekből dézsmát vesz az uraság./ széna 50 petrence, sóért egy Ft /20 font/, faggyú 20 font, 16 kocsi fa, kenderföld egy mérce /pozsonyi mérő/ mag alá való, káposzta föld, iskolába járó gyermekektől egy mérce eléség. csirke vagy 1 font hús ára, halott eltemettetéséért 30 kr. bor, 4 itze, később 8, kereszteléskor 17 kr. /1794-ben a szénát termő rét /fél sesszió/ árokkal körül kerítettett, és télen az eklésiabeliek által 500 szekér trágya belé hordatott."/ A 40-es években a jövedelmek közt felsorolták a szőlőt is.

1785-től a nevelő tekintélyét emelhette az is, hogy ezután nem kántoroknak, hanem hivatalosan is mestereknek ne-

vezték őket.

A mesterek közül Almási János 1786-tól, Tóth Pál 1787-től, Hagymási Pál 1788-tól, Barta János 1790-től, Szakmári András pedig 1798-tól tanítottak a "fecskerakásos" iskolában.

Ha végigtekintünk a 18. században itt működő nevelőire, megállapíthatjuk, hogy hányatott életük lehetett. A 23 nevelő közül 18 csak 1-5 évig tanított e helységben. /Ezek közül hat csak egy évig, nyolc pedig két évig./ Csak öt nevelő akadt közöttük, akik 6-10 évig tanítottak a községben.

Keserű János 1802-1806-ig tanított. Az ő utóda Tsepregi Sámuel, aki "képesítés nélkül" kerülhetett ide, mert hat évi működéséből ^{egy}egyét Pápán töltött el.

Juhász József /1812-17/ működése alatt, 1816-ban, iskola látogatás volt. Az akkor készült jegyzőkönyvből tudjuk, hogy Látzai és Göböl katekizmusát használták. Hübner és a Heid /Heidelbergi/ káté volt forgalomban.

Az iskola épülete nem a legjobb állapotban volt. Leltára semmiben sem különbözött az 1782. évitől. A "thécának" egyetlen könyvéről tudunk, címe: Ekklesiái AGENDA. Szerzője: Kármán Jó'sef. Po'sonban Wéber Simon Péter műhelyében nyomtatták 1787-ben.

Csak télen járnak rendszeresen a tanulók iskolába, a nyári időben néhányan, délelőtt és délután is.

"A tanítás iránt kiadott methodus nem mindenekben tartatik meg." A következő tantárgyakat tanították: vallás, szent história, számvetés, olvasás, írás, éneklés és a szükséges könyörgések.

A prédikátor az iskola visitátora, de vannak helybéli inspektorok is. A mester egyben kántor is és harangozó.

Az iskola tanulóinak létszáma 1816. június 30-án:

	I.	II.	III.	IV.	összesen
fiúk	16	11	2	2	31
lányok	11	8	6	3	28
összesen:	27	19	8	5	59

Milyen lehetett az akkori pedagógus tudása, látóköre, műveltsége? A jegyzőkönyv néhány könyvet említ. Ezeknek ismerete alapján részben választ kaphatunk a feltett kérdésre.

Látzai József könyve, a bevezetésen kívül, a következő fejezeteket tartalmazta:

Természethistória /ásványok, kövek, sók, éghető ásványok, növények, állatok, az ember, a test és annak részei, egészség, lélek stb./

Emberi társaságok /földművelés, kertművelés, erdei gazdálkodás, bányászat, állattartás, mesterségek, mértékek stb./

Számvetés / mérés, mechanika stb/

A Föld /Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália, időszámítás stb/

História /a magyar nemzetről, királyaink, mondák stb/

A "tudósság", teológia, törvény, orvos, nyelvek, udvariasság, ruházat, evés, társalgás, levél, házi gazdaságra való oktatás, természettudomány mind-mind egy-egy fejezete a könyvnek.

Göböl könyvének első része az Ó-Testamentomi történeteket, a világ teremtésétől, 36 cikkelyben, az Új-Testamentumi történetek szintén 36 cikelyt ölelnek fel.

A Hübner és a Heid káté a katekizmus kérdéseivel foglalkozik.

A korabeli könyvek Budán, Komáromban, Győrben, Pozsonban készültek, a debreceni kiadásukat a Külső-Somogyi egyházmegyében nem használták./A könyvek címlapjait lásd a mellékben!/
- 5 -

Juhász utóda 1817-ben Mállér Dániel, akiről feljegyezték, hogy "jó erköltsű és illendő szorgalmatossága vagyon." Egy jelöltről, aki innen ment vissza Pápára tanulni, nagyon jó vélemény volt. Őt követte Kiss István, aki 1818-ban Endréd-ről jött, és "...most panasz nélküli és elég szorgalmatos." 1825-ig tanított itt. "Innen a megyeszékhelybe ment."

Mátis János, 1825-től, két éven keresztül tanította a kőröshegyi gyerekeket. "1826-ban Fördös Dávid prédikátorsága, Mátis János rektorsága, Pintér István kurátorságában építettett egy új iskola ház. Ezen épület, mely 12 öl hosszú, három és fél öl széles, egy öl négy láb magas volt. A csúcsfalakon és a kéményen kívül, melyekbe 4 ezer téglament, tömésből és zsupptetőre készítettett. Az egész épület a faluban szedett zsuppon, a kézi és szekeres munkákon kívül 219 Ft 26 kr-ba került váltópénzben, volt benne egy szoba egy konyha és az iskola. A régi iskolaház istállóvá és félszerre alakítottatott át."

Fördös Dávid prédikátor írói munkásságának nagyobbik része kőröshegyi tartózkodásának idejére esik. /Kéziratos verse /a MNM Kézirattárában/ "Keserv Horváth Ádám halálán, Kőröshegy, 1820./ Minden valószínűség szerint jó barátja lehetett Horváthnak.

1827-ben Orbán György volt a rektor, akit 1831-ben Dálnoki István követett.

Az első haladási naplót Horváth József kezdte vezetni, aki az 1832-33-as iskolai évben tanított ebben az iskolában. Csak annyit tudunk róla, hogy "kicsapatott". Azt nem tudjuk, miért. Érdeme viszont az, hogy számunkra értékes adatokat örökített meg.

A tanítás nov. 5-én kezdődött. Negyven tanulót tanított.

Az ő idejében már öt osztály volt, és a fent említett tantárgyakon kívül Magyarország történelmét is tanulták. A naplókba hetenként jegyezték be a tanult anyagot.

A korabeli tankönyvek és a naplóbejegyzések számunkra fontos dokumentációk. Az 1824-ben kiadott Kis - tükör a következőket tartalmazta: 1. Az ország négy része: Dunamellyék, Dunántúl, Tiszamellyék, Tiszántúl. 2. Polgári állapot: A király, az ország tagjai, az ország főtisztjei, az ország igazgatása, a helységekről, a vallásról. 3. A magyar nemzetről, a hunusokról, az avarosokról, a magyarokról, a királyokról stb.

Az 1826-ban kiadott ABC nyelvi felosztása: betűk, hangok, szótagok. Az olvasás regulái között pl. ezt találtam: ti vertök, ők vertek. A könyv többi része címszavakban: háziesszök, öltözetek, ágyruha, csűrös kert, pajta, csűr, csűrfiók, szérő vagy szőrő, gabona, tenkely vagy vótér, tatárka vagy pohánka, istálló, szerszámok, állatok. Természetesen az imádságok sem maradtak ki a könyvből.

A "kicsapatott" Horváth József helyett, 1833-tól, két éven keresztül Kálmán Pál ún. "akademica promotis" tanított. Feljegyzései azt bizonyítják, hogy lelkiismeretes nevelő, és őszinte ember lehetett. Naplója tanúsága szerint, 1833-34-ben hatosztályos iskola működött. Az év két félévre oszlott. 1834. febr. 2-án részletesen leírt egy fegyelmezési esetet "Bűnök és büntetések" címmel, melyből megtudjuk, hogy nem a nevelő, hanem az "ütő gyermek" hajtotta végre a büntetést.

A fiatal nevelőnek a fegyelmezés nem lehetett erőssége, mert a prédikátor ezeket írta: "Figyelmeztetem rektor urat arra, hogy a gyermekeket az iskola előtt parancsolja rendbe párosan állani; s lárma nélkül menni az utcákon. Hogy így

szaladgálásokkal, lármájokkal s különféle pajkoskodásokkal senkit ne botránkoztassanak, valamint azt is haggya meg nekik, hogy a mellettük elmenő becsületes embereknek kalap levéve tisztességesen köszönjenek."

Kálmán Pál után, 1835-ben, Papp József tanított, aki szintén Pápára ment vissza tanulni. Ő volt az utolsó rektor a kőröshegyi iskolában, aki mint tanuló jött ide tanítani.

A 19. század első felében még mindig nagy a nevelők fluktuációja. Ebben az időszakban, mint láttuk, több tanítóképzős, "tanító jelölt" is tanított Kőröshegyen, akik Pápáról jöttek, és tanulmányaik folytatására visszatértek iskolájukba. Ez is növelte az elvándorlást, a nevelők cseréjét.

Papp József helyett 1835 szeptemberében érkezett Patkó István Látrányból, aki öt évig tanította a kőröshegyi gyerekeket.

Az itt folyó nevelői munka talpig becsületes, erkölcsös embereket kívánt. Az eskü szövege, melyet Patkó István 1839-ben jegyzett le, a következőket tartalmazta. /Lásd. melléklet!/
Az eskü szövegét nem minden nevelő tartotta be, amit részben a sűrű áthelyezések is bizonyítanak. Álljon itt bizonyítékul, szószerint idézve, egy-két példa:

"1. Patkó István. A Gyönki Tr. Consitorium által - az Uradalmi ügyvéd Tek. Pais János Ur kivánságára - botránkoztató téteményeiért elrendeltetvén Ádándra - helyébe rendeltetett Juthról Jakab Sándor az 1840. év április 25-kén Kőröshegyre.

2. Jakab Sándor /1840-45/ 5 éveket töltött Iskolai Tanító - erkölcsös magaviselete is ellent nem állván - a Népek azon kivánságára, hogy iskolájában 120 s több Gyermek köz-
zé szorgalmatosabb Tanító rendeltessen, - Megyesre, - keve-

sebb Gyermekek oktatására tétetett által, s helyébe espere-
sileg rendeltetett Kötcséről Szalai György az 1845. Év Már-
tia 15-kén. /Jakab Sándor kezdte vezetni az "Oskolai Proto-
kollum"-ot 1840-ben. Ez ma a felvételi naplónak felel meg./
/A mellékletben megtalálhatjuk Jakab Sándor 1841. évi "Clas-
sificatioját", vagyis az anyakönyvi napló egy lapjának xe-
roxmásolatát./ 105 tanuló, akik közül 17^{en} nem adódtak fel."

3. Szalai Györgyöt /1845-52/ Nagy Dániel /1852-54, aki
szintén Kötcséről jött/, Nagy Dánielt pedig Enzsel Gedeon.
1854-57/.

Reső Enzsel Gedeon "bizonyos okok" következtében N. T.
Esperes Ur által áttétetett Megyesre, miután Tanítói pá-
lyán Kőröshegyen 3 évet eltöltött s helyébe N. T. Esperes
Kállai Lajos úr a gyülekezet kívánatára Bodor Sándor hoza-
tott Lápafőről 1857 év aug. 9." Eddig szól az idézet, érde-
mes elgondolkodni a korabeli feljegyzéseken.

Mindezek ellenére Reső Enzsel Gedeon működése alatt, 1854-
ben új iskola épült. Ebben az évben 55 fiú és 59 leány az
iskolakötelesek száma, akik közül 51, illetve 47 járt iskolá-
ba. A tanítás eredménye is jó. Tehát ekkor a rektor még jó
minősítést kapott.

A 48-as forradalom után az abszolutista kormányzat az e-
gész magyar iskolarendszert, az iskolai oktatást és nevelést
a birodalmi érdekek szolgálatába állította.

A pápa és a császár között 1855-ben megkötött konkordá-
tumban foglaltak alapján a katolikus iskolák felügyeletét az
állam az egyházra bízta. Míg a katolikus egyháznak ilyen ha-
talma volt az iskolák felett, addig a Bach-rendszer felfüg-
gesztette a protestáns iskolák autonomiáját, iskoláit álla-
mi felügyelet alá helyezte. A szabadságharcban való részvé-

telük miatt a pedagógusok és a lelkészek tömegeit tiltották el a tanítástól.

E rendszer közoktatásügyi minisztere, Thun Leó, akinek fő célja a birodalmi egység megteremtése, a nemzeti törekvések elfojtása, a németesítés volt. A tanügyigazgatás egyik vezető tisztségét betöltő Haas püspök azt hirdette, hogy az alföldi csikósnak is németül kell tanulnia.

Az eddigiekből is láthattuk, hogy a kőröshegyi ref. iskolában már az Eötvös-törvény előtt több és más tárgyat is tanítottak, mint amelyeket a törvény előírt: 1858-tól érvénybe lépett a Gönczy-féle protestáns iskolaszervezet, ami egyik alapja volt az Eötvös-i népiskolai tantervnek.

Bodor Sándor rektor megválasztásával új fejezete kezdődött a kőröshegyi iskolának. Fél évszázadon keresztül nevelte a falu lakosságát. Meg kellett valósítania Eötvös-i elképzeléseket, de előtte át kellett vészelnie az abszolutizmus nehéz éveit. Az elpusztult iskola helyett újat kellett építenie. /Életrajzával itt részletesen nem foglalkozunk.L.: ISKOLA ÉS LEVÉLTÁR. Dokumentumok a szülőföldről 20. sz. Pedagógus arcképcsarnok Somogyban I. Kaposvár 1984. 12-21. o./

A rektornak méltó társa, segítője és "főnöke" volt Gaál György lelkész, akit 1849. július 15-én elmondott beszédéért vagyonelkobzásra és kötél általi halálra ítelt a haditörvényszék. Haynau 20 évi várfogságra változtatta a halálos ítéletet. A lelkész Kufsteinban raboskodott 1856-ig. Kőröshegyre kerülve együtt dolgozott Bodor Sándorral. Együttes erővel építették fel a leégett iskolát és templomot. /A lelkész életrajza, az ítélet és a börtönnapló részlete "Egy elfelejtett kufsteini rab" címen a "Confessio" c. folyóirat 83/2. számának 80-83. oldalán olvasható./

1862. augusztus 26-án történt, hogy az új papházat Hoch László, ötéves gyermek felgyújtotta. Leégett a templom, az iskola, a paplak, a tanítói lak, valamint 43 ház. Az iskola Kéményes Papp Sámuel házába költözött. Az elpusztult iskola a Belső utcában /ma Kossuth Lajos utca/ állt. Ezt a telket elcserélték Hegyi Kovács János Fő utcai, a ref. templom mellett északról fekvő telkével, illetve leégett házával. Ide építették az új iskolát és a tanítói lakot. /Ezt az iskola-épületet 1889-ben kibővítették./ A tanítói lak az utcával derékszöget képez. Hossza 22,68, szélessége 7,20, magassága 3,30-s,50 m. Csak a csücsfalak vannak téglából, a többi része tömés, tetőzete cserép. Két szoba, két kamra, konyha és egy nyitott gangból állt. Melléképületek: istálló, fél-szer, téglapince, ólak és cseréptetejű retirade.

Az iskola 15,70 hosszú, 7,65 széles, 3,30 magas, téglafundamentummal, tömésből készült, tetőzete fazsindely. Középen zárt folyosó van, melyből balra nyílt a tanító hivatal-szobája, ahol az ismétlősöket tanította, jobbra az iskola. Az osztályterem hét m hosszú, hat m széles, négy ablaka, kettő az utcára, kettő az udvarra nyílt. Az osztályban 6-6 pad volt. Az udvaron két mászórud, két karfa, hátul deszkából készült WC.

Abban az időben reggel hét órától negyed nyolcig könyörgést végeztek, 8-12 és 2-5-ig tanultak a gyerekek. Tehát délelőtt és délután is jártak iskolába. A tanév általában tíz hónapig tartott, két félévre oszlott. Mindkét félév végén vizsga volt. A téli vizsga^t februárban, a nyári^t áprilistől júniusig, nagyon ritkán júliusban tartották. Biztosan tudjuk, hogy 1859-60-ban az iskolai év nov. 1-jén kezdődött, és ápr. 1-jén fejeződött be. 1874-75-ben szept. 1-jétől júl. 5-éig, míg 1895-96-ban szeptembertől június^t jártak iskolába

a gyerekek.

Az valóban igaz volt, hogy a tanulók nem jártak rendszeresen iskolába. Az őszi és a tavaszi időszakban a tankötelesek csak negyede, harmada látogatta az iskolát, az anyakönyvbe beírt tanulóknak csak egy része tett vizsgát. A legjobb esetben a tanulók $\frac{2}{3}$ -a vizsgázott le. Ennek ellenére Bodor Sándor idejében összehasonlíthatatlanul jobb volt a helyzet a múlthoz és a környező iskolák bármelyikéhez viszonyítva.

Eötvös József már 1869-ben megállapította, hogy az egyházi iskolák változatlanul elhanyagoltak, nem tartják be az előírt tanítási időt, a tanköteles gyerekek nagy része nem járt iskolába. A leglényegesebb hibának azt tartotta, hogy a törvényben előírt /1868. XXXVIII. tc./ tantárgyakat nem tanították, oktatták.

Ebben az iskolában olyan tantárgyakat is tanítottak, melyek az előírásban nem szerepeltek.

osztály	tantárgyak száma 1860-ban	1895-ben
VI.	7	11
V.	7	10
IV.	4	8
III.	3	7
II.	3	5
I.	1	4

1895-ben a VI. osztályban a következő tantárgyakat tanulták:

egyház történet	földrajz
zsoltárok, dicséretetek dallamaikkal, imák	természettan
magyar nyelv	természetrajz
Magyar hon története	számtan
alkotmánytan	hangjegyszeret mű- énekvés, költemények
torna	szavalása, szépirás

A 19. század második felében a tankönyvek is megváltoztak. Az "Egyetemes földirat" a a 4-5-6. osztály számára 1888-ban jelent meg Nagykőrösön. Magyarország vármegyéi és a kapcsolt részein kívül a földrészek leírásával, valamint a Földről és a bolygókról is tájékoztatta a tanulókat.

A történelmet versben tanították. Egy-egy négysoros versike egy uralkodót vagy egy egész kort felölelt.

A természettan és a természetrajz anyagának tanításakor szemléltető eszközt, anyagot alig használtak.

Az iskolamelletti kertekről csak annyit, hogy a karádi járás 38 községe közül, 1855-ben, csak 17-nek volt gyakorló kertje. A legkisebb lo öles, a kőröshegyi és még két községé egy holdnál nagyobb.

Az 1874. évi nyári vizsga végeztével "...az iskola udvarán felállított tornaszereken is próbatét tartatott számos szülék és mások jelenlétében."

Ezenkívül hangjegyismeretet, összhangzatos éneklést és egészségtant is tanított a rektor. Az iskolának már akkor volt énekkara.

1859-től 1970-ig négy jeggyel osztályoztak, 1870-től négy és öt jeggyel felváltva, az érdemjegyek neve is állandóan változott.

A tanulók létszámának alakulása a 19. században:

Év	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	össz.	Megjegyzés
1833-34.	30	21	15	11	19	6	96	
1834-35.	19	23	17	13	9	8	89	
1841-42.	45	11	16	11	14	8	105	Ebből 17 fő nem járt
1854-55.	36	18	16	14	10	13	107	
1855-56.	15	22	16	14	14	10	91	
1859-60.							86	Nem osztályozott 32 fő
1874-75.							77	A vizsgán jelen volt 60 tanuló
1876-77.	16	15	9	20	10	9	79+1	süketnéma
1895-96.	11	12	19	12	25	14	93	

Az iskola vonzáskörzetéhez tartozott Földvár-puszta 3/4 óra, Gyugyi-puszta egy és 1/4 óra, Szántód 3/4 óra.

Az iskolai anyakönyvben r. cath, ev., valamint izr. bejegyzést is találtam. Annak ellenére, hogy helyben r. k. időszakonként izr. iskola is volt, Bálványoson pedig állandó izr. iskola működött, tovább növelte ennek az iskolának a tekintélyét.

Már 1877-ben 14 fiú és 12 lány járt ismétlő iskolába. A vasárnapi iskola pedig minden vasárnap 7-9-ig működött. Ezért a tanító évente 50 váltó kr-t kapott évente.

Bodor Sándor naplójából tudjuk, hogy: "Az 1895-96. téli vizsga megtartatott febr. 2-án. A bezáró vagy is a nyári vizsga jún. 7-én délután két órától hatig a templomban, hatól hétig pedig a tornatéren a tornavizsga, hol világi darabok is adtak elő kettő hangra."

"Ugyan ez iskolai évben volt a millenniumi iskolai ünnep is máj. 9-én, mely ünnepségen a feldíszített iskolában igen sokan szavaltak, többen egyes történeti eseményeket mondtak el. A Himnuszt, a Szózatot és Árpád apánk ne félcsd ősi nemzeted című darabokat pedig kettő hangon énekelték. Délután két órakor pedig zászló alatt kivonultak az ismétlősökkel egyetemben a Halászóli erdőbe, igen sok résztvevők kíséretében.

Így telt el az 1895-96. iskolai év."

A 19. században 18 tanító tanított ebben az iskolában. 14-en 1-5 évig, három 5-10 évig, egy pedig 43 évig. Egy tanító átlag hat évet töltött el Kőröshegyen.

Bodor Sándor 1906-ig tanított. 52 évi működés után ment nyugdíjba. Utóda 1906-07-től József Ambrus, kinek minősítése jó és kielégítő. Hadbavonulása után Kozma Andor a lelkész tanította a kőröshegyi gyerekeket. A háború alatt a lelkész mi-

nősítése "nem osztályozható" és elégséges. Mindezt a háború számlájára lehet írni, a lelkész két ember helyett dolgozott. Józan Ambrus visszatérése után a tanítás színvonala elérte a háború előtti színvonalat. 1925-től a nevelő minősítése kiegyensúlyozott. Egyetlen esetben kapott jó, hatszor jeles és egyszer kitűnő fokozatot. A nevelő ellátta körfelügyelői tisztséget is. Részt vett, a lelkésszel együtt a Hangya Hitelszövetkezet munkájában, az ifjúsági egyesület alapításában. 1930-tól a levanteoktatói teendőket is ellátta.

Józan Ambrus 1934-ben meghalt, utóda Vargha Ferenc, akit már az első látogatás alkalmával megdicsértek. "...szaktudással, szívesen végzett buzgó munkásságról tanuskodik." 1937-ben, elődjéhez, Bodor Sándorhoz hasonlóan, ő lett a pedagógus énekkar karnagya. 1940-41-ben "mintaiskola" lett a kőrös-hegyi. A nevelő minősítése minden évben kitűnő volt. 1941-katonának hívták be. Ekkor szervezték meg a II. sz. tanítói állást, ekkor került ehhez az iskolához, 1941. dec. 27-én, Pátkay Irma.

A Külső-Somogyi Ref. Egyházmegye nevelői szükségesnek látták a tanterv módosítását. Erre egy négytagú bizottságot kértek föl. 1922-ben a Szenyéri féle tantervjavaslatot fogadták el, és kötelezővé tették az egyházmegyében. /Szenyéri István Wodianer-dijas, szóládi pedagógus volt./ Az ismétlőiskolások tantervét Karsay Géza, balatonendrédi nevelő dolgozta ki, melyet Jámbor Dezső javaslataival módosított.

A 20. század első felében majdnem ugyanazokat a tantárgyakat tanították, mint a 19. század végén. 1929-től bevezették a 3. testnevelési órát.

A tankönyvek is megváltoztak. Az új történelemkönyv már nem versben közli a tudnivalókat.

A 20-as évek elején megállapították, hogy az iskola nem felel meg a törvény követelményeinek, a tanítói lak pedig nem egészséges. 1928-ban az egyházközség bejelentette, hogy új iskolát és tanítói lakást épít. Az Országos Népiskolai Építési Alapból 8 ezer P segélyt kapott, és ugyanannyi kölcsön felvételére kért engedélyt. Az iskola építése 1928-ban kezdődött, és 1929. szeptemberében az építést be is fejezték. Egy év alatt elkészült két tanterem és két tanítói lakás. Az új iskolára emléktábla került: "Épült 1928. évben Kozma Andor lelkes, Józsa Ambrus tanító és Pákozdi Géza gondnok idejében." A két tantermes iskola már lehetővé tette, hogy megszervezzék a II. sz. tanítói állást. Ez 1941-ben történt. Az 1941-42. isk. évben a ref. iskola már két tanítós és nyolc osztályos./Előtte való évben lett hét osztályos./

A század elején "az iskolafűtés és tisztogatás a szülők által teljesített szolgálmányok." Az 1931-32. iskolai évtől kezdve iskolaszolga /hivatalsegéd/ vette át a gyerekektől, illetve a szülőktől a takarítási és fűtési teendőket.

A tanulók létszáma 1900 és 1945 között 69 és 97 között mozgott.

Az ismétlődő iskola időtartama hat hónap volt a század elején, a 30-as években szept. 15 és nov. 15-e között kezdődött, és márc. 24 és jún. 2-a között fejeződött be. Létszáma 33 és 46 között mozgott.

Az iskola vonzáskörzete csak annyiban változott, hogy a kereki gyerekek 1934-ig, a pusztaszemesiek 1931-ig, a szántódi és földvári tanulók 1938-ig, és továbbra is idetartoznak a Maróc-pusztaiak.

Az iskolai év időtartama a század első évtizedében 9 hónap volt. Az első világháború alatt csak 6-8 hónapig tani-

tottak. A 20-as, 30-as években 8-10 hónapig tartott az iskolai év.

Az 1937. máj. 31-i látogatás alkalmával jelen volt 79 tanuló. Csak két hiányzó volt. 1943. ápr. 6-án jelen volt 82 tanuló. 12-en hiányoztak a látogatás napján. Vargha Ferenc ebben az évben katonai szolgálatot teljesített, így mind az alsó, mind pedig a felső tagozat tanulóit, délelőtt és délután, Pátkay Irma tanította.

Az iskola felszerelése szegényes. A század elején fali olvasótábla, fali fekete tábla, földgömb, térkép, számológép, szemléltető ábrák, állat-növény-ásványgyűjtemény, természet-tani kísérleti eszközök segítették a tanító munkáját. A felszerelés félévszázadon keresztül alig változott valamit. A 30-as, 40-es évek iskolalátogatóinak jelentései hiányos felszerelésről tesznek említést. A térképek hiányát külön kiemelik.

A vasárnapi iskola ebben a században is működött. A 25-45 fiatal nem minden esetben a tanító vezette, irányította.

Magántanulói is voltak a ref. iskolának, nekik is nyilvános vizsgát kellett tenniük.

1946. év szeptemberében, jegyzőkönyvben rögzített, kísérlet történt a ref és a r. k. iskola felső tagozatának az egyesítésére.

Vargha Ferenc 1941-től, mint igazgató-tanító vezette a ref. iskolát.

A ref. iskola könyvtára

Már a múlt század végéről is vannak adataink. 1887-ben a könyvtár állománya 40 kötet. 1895-ből ismerjük a könyvtár összetételét is. A tanítói könyvtárnak négy szakkönyve, az ifjúsági könyvtárnak 32, az iskolai kézikönyv-gyűjteménynek tíz, összesen tehát 42 kötetrel rendelkezett az iskola.

Az ifjúsági könyvek olvasóiról 1912-13. isk. évről maradt egy följegyzés, mely szerint húsz olvasó volt. Tehát a tanulók több mint 20 %-a. Összesen 52 könyvet olvastak el. /A kiemutatásból kitűnik, hogy Bartos Erzsé volt a legjobb olvasó, öt könyvet olvasott el./

A század első felében a beíratási díjat /50 fill./ az ifjúsági könyvtár gyarapítására fordították, de ebből fizették elő a Néptanítók Lapját is.

A 30-as években a segélykönyvtár 94 könyvvel rendelkezett. Ebben az időben az egyháznak tíz különböző folyóirat járt.

1935-ben az ifjúsági könyvtár állománya 146 könyv, 177 kötet, 1943-ban pedig 194 könyv, 204 kötet.

Ha az adatokat összevetjük, a fejlődésről nem sok jót tudunk elmondani, még akkor sem, ha tudjuk, hogy a község különböző könyvtáraiban több mint ezer könyv állt az olvasók rendelkezésére.

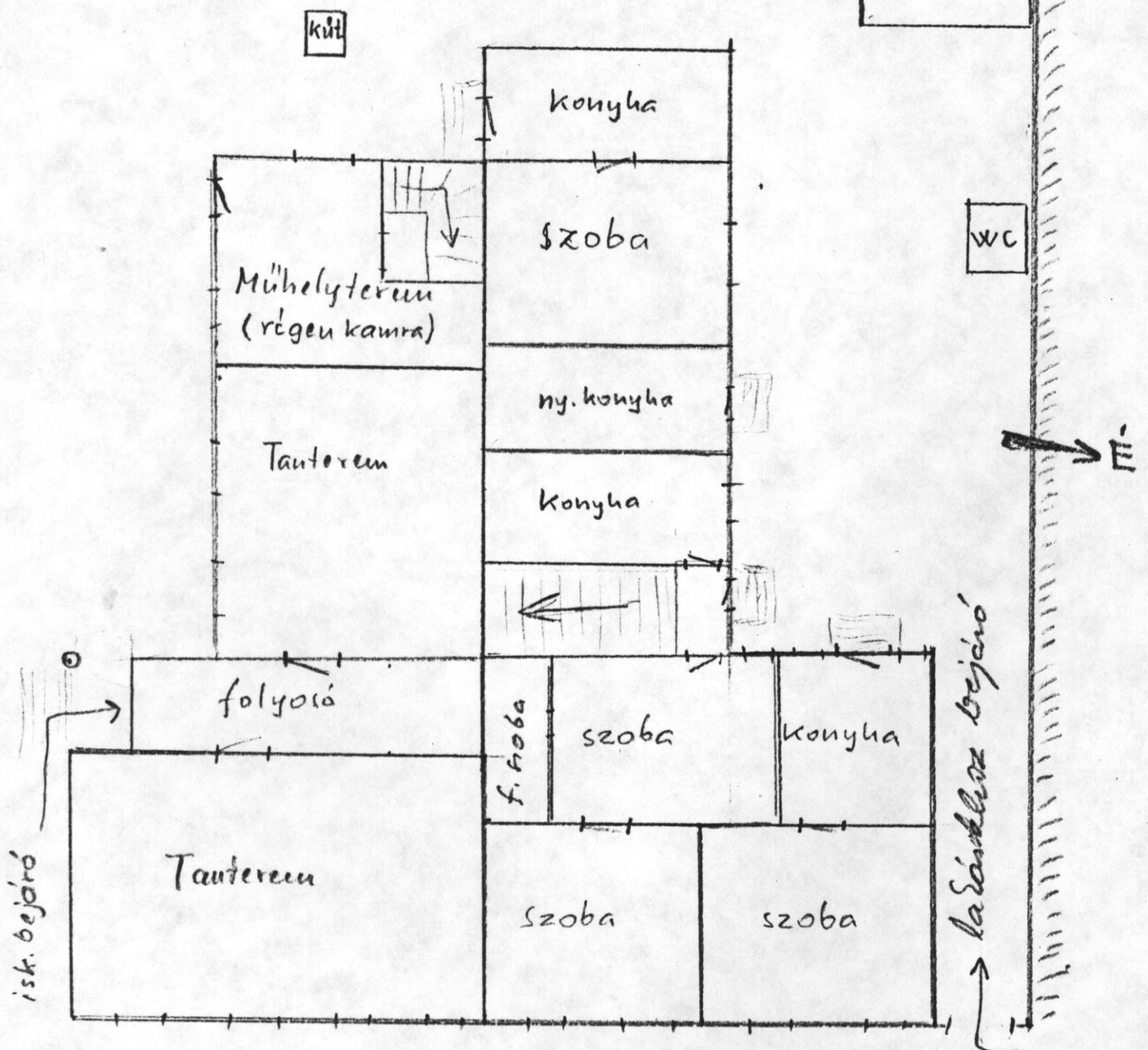
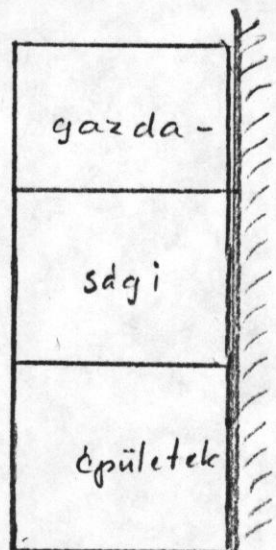
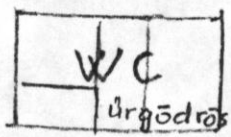
/Sajnos az r. k. egyház iskola irattára a II. világháború alatt nagyrészt elpusztult, ezért a r. k. iskola könyvtáráról adataink nincsenek./

1.sz. mell.

A kőröshegyi nemzeti, majd később helyét hitvallásu, illetve népiskola tanítómesterei:

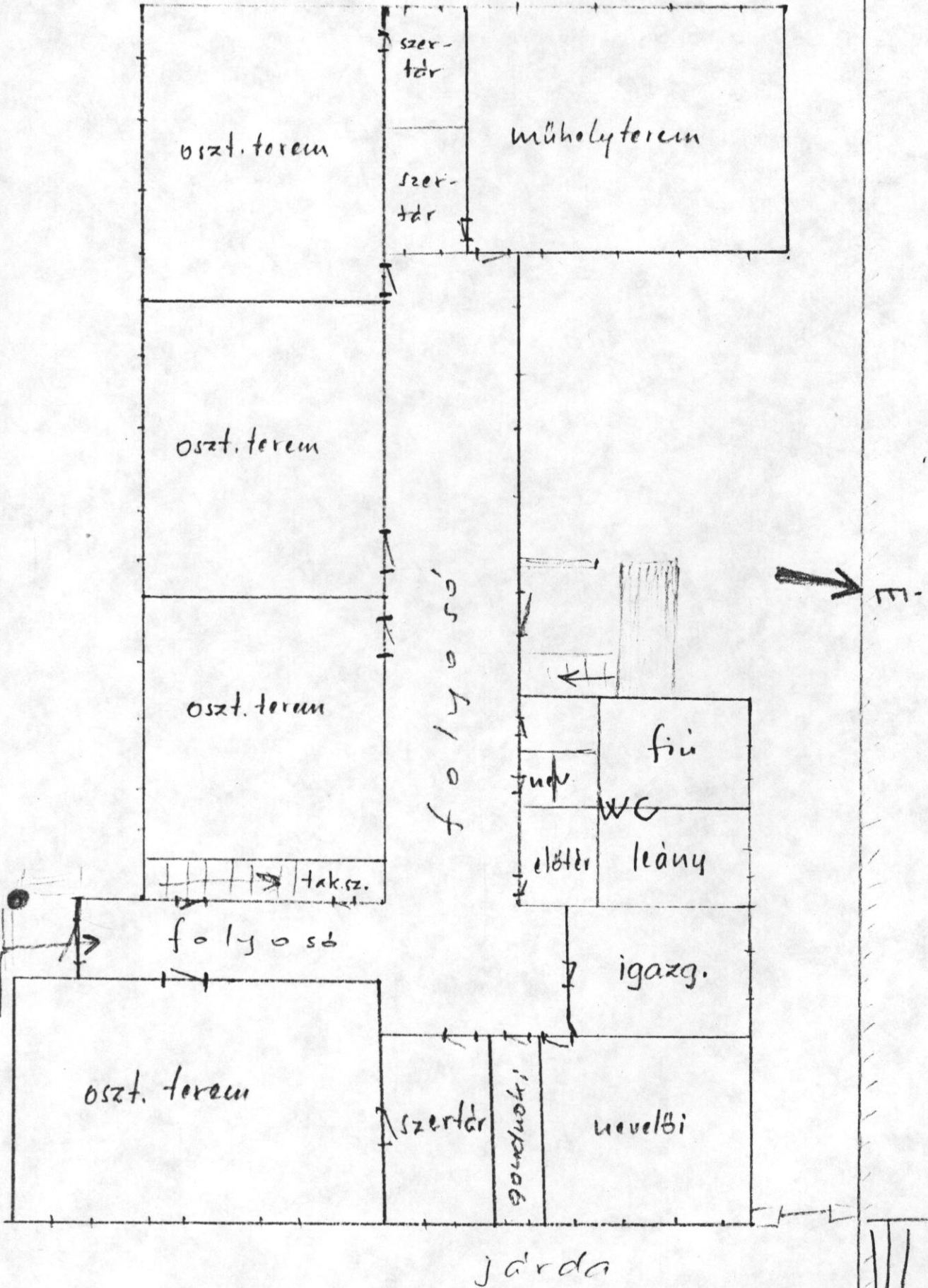
1. Lepsényi Péter	1728.
2. Biró György	1729.
3. Horvát K. Sámuel	1730.
4. Németh István	1731.
5. Bitskei János	1732-35.
6. Nemes István	1736-37.
7. Szent Jóbi István	1738.
8. Füzessi Mihály	1748.
9. Etei István	1750.
10. Biró Ferenc	1757.
11. Pálfi János	1765.
12. Kovács János	1768.
13. Brassai István	1772.
14. Szentgyörgyi István	1778.
15. Csuti Ferenc	1780.
16. Sipos István	1782.
17. Liszkai Ferenc	1784.
18. Almási János	1786.
19. Tót Pál	1787.
20. Hagymási Pál	1888.
21. Barta János	1790.
22. Szakmári András	1798.
23. Keserű János	1802.
24. Csepregi Sámuel	1806. /Gyönkre ment/
25. Juhász József	1812. /Mocsoládra ment/
26. Maller Dániel	1817. /visszament Pápára tanulni/
27. Kiss István	1818. /Endrédről jött, megye székhelybe ment./
28. Mátis János	1825.
29. Orbán György	1827.
30. Dálnoki István	1831.
31. Horváth József	1832. /kicsapatott/
32. Kálmán Pál	1833. /Pápára ment vissza tanulni/
33. Papp József	1835. /Pápára ment vissza tanulni/
34. Patkó István	1835. /Szeptemberben jött Látványból/
35. Jakab Sándor	1840. /Juthról jött/
36. Szalai György	1845. /Köttsérből jött/
37. Nagy Dániel	1852. /Köttsérből jött/
38. Enzsel Gedeon	1854. /Büsből/
39. Bodor Sándor	1857-1906.
40. József Ambrus	1906-1934.
41. Varga Ferenc	1934-1950.
42. Pátkay Irma	1941-

Köröshegy 1.sz. iskola
 (a volt református)
 1928-tól 1975.

Fő utca

Kőröshegy 1.sz. iskola
1976-tól

Másolat.

Tanf. 1430/6-1941. kgb. szám.
 A VKM. Ur 1941. évi június hó 14.-én 141.647/1941. IV. szám alatt kel-
 rendeletével az állás eddigi 38 értékegységből és 60 P. készpénzből
 helyi javadalma 1941. évi március hó 11.-től kezdve Huszonhat /26/
 értékegységben és évi 341 /Háromszáznegyvenegy/ Pengő készpénzben a

Javadalmi jegyzőkönyv,

pitotta meg azzal, hogy a 341 P. készpénz 40 pozsonyi mérő rozs párba
 javadalom megváltása címén kapott évi 272 P. készpénz beszámításából
 mint az eddig is biztosított 68 P. készpénz javadalom beszámításából
 Kaposvár, 1941. évi december hó 31.-én. Széchenyi sk. főispán,

felvétel 1910. évi április hó 14. napján a kőröshegyi

rom. kat.

felekezdés
 általános iskola
 kat. népiskola
 óvoda

kántor

által élvezett javadalom összeírása tárgyában.

Jelen voltak az alulírottak.

1. Az iskola, óvoda fenntartója: A kőröshegyi rom. kat. egyház
2. Az állás mióta tartatik fenn? XVIII.-ik század vége óta
3. Az alkalmazott tanár, tanító, óvónő neve: Tekál Rudolf
4. Mióta működik ezen iskolánál, óvodánál? 1885. december 10.
5. Mióta élvezi jelenlegi járandóságait? 1892. augusztus 21.

3133-70/1948. tanf.sz.

A helyi javadalom a VKM. 945036/1947. sz. határozatával ideiglenes
 15462/1947.

13 ért. egységben és évi 204 Ft. változatlan készpénzben állapított
 meg.

/csökkenés: 0.50 fillér./
 Kaposvár, 1948. május hó 7.

[Signature]
 tanfelügyelő

Jegyzet. A túlololdali rovatos kimutatás I. rovatában a VKM. Ur 214.244 számú rendeletével ezen állás tanítói helyi ja-
 utána a később nyert egyéb javadalom.

A VKM. Ur 214.244 számú rendeletével ezen állás tanítói helyi ja-
 dalmát a 3230/1943. ME. számú rendelet alapján 1943. évi január hó 1-
 kezdődő hatállyal az eddigi 26 ért. egys. 341 P. változatlan készpénz-
 helyett 13 ért. egység 204.50 Pó változatlan készpénzben állapította
 Kaposvár, 1943. szeptember hó 5.

Széchenyi sk.
 főispán.

Források:

1. Payr - Pokoly: Magyar protestáns egyháztörténeti Adattár
2. Ladányi Sándor: Az 1721. évi vallásügyi vizsgálat Somogy vármegyében /Somogy megye múltjából 1972.
- (3. Kanyar József: Adatok Somogy megye művelődéstörténetéhez a XVIII. század második felében. Somogy megye múltjából 1970.
4. Ráday Levéltár. Nagy protokollum 1782.
5. Földváry László: Adalékok a dunamelléki ev. ref. egyházkerület történetéhez I-II.
6. Ráday Levéltár Külső somogyi ekl jegyzőkönyve 1726-1780.
- (7. Kosáry Domokos: Népiskolák Magyarországon 1771-ben Pedagógiai Szemle XXV. évf. 674-679. old.
8. A kőröshegyi ref. egyház jegyzőkönyvei és anyakönyvei 1650-1833 és 1787-1833
9. A kőröshegyi ref. egyház 1816-os és 1887-es canonica visitatiója és állapotrajza.
- (10. Kanyar József: Az alsófokú oktatás Somogyban Somogy megye múltjából 7. k.
11. Ráday Levéltár Egyházrajzok 1877
- (12. Kanyar József: Népiskola és középfokú oktatás Dunántúlon Levéltári évkönyv 10. k.
13. Köte Sándor: Közoktatás és pedagógia az abszolutizmus és a dualizmus korában Bp. 1975.
14. A külső-somogyi ref. egyházmegye jegyzőkönyvei 1900-1943.
- .15. Az említett iskolák felvételi és anyakönyvi naplói és törzskönyvei, valamint haladási naplói.
16. A kőröshegyi ált.isk. irattára

Veszprémi püspöki Levéltár:

1. Padányi Biró Márton egyházlátogatási jegyzőkönyve 1745-47

Országos Levéltár:

2. Egyházlátogatási jegyzőkönyv 1778
3. Kurbély György veszprémi püspök egyházügyi látogatás jegyzőkönyve
4. A kőröshegyi r. k. egyház irattára

Köszönetet kell mondanom dr. Galambos Iván kőröshegyi esperes plébánosnak, aki az egyházlátogatási jegyzőkönyvek latin nyelvű szövegét lefordította és rendelkezésemre bocsátotta, valamint István József kőröshegyi és Gueth Gyula őszödi ref. lelkészeknek, akik a helyi és a külső-somogyi egyházmegye jegyzőkönyveit, iratanyagát adták át tanulmányozásra.

A kőröshegyi r. k. iskola története

Egy 1773-as összeírásból tudjuk, hogy községünkben 29 éve folyik tanítás. Ez azt jelenti, hogy 1744-ben már volt tanítója a kőröshegyi r. k. iskolának.

Padányi Biró Márton püspök egyházlátogatási jegyzőkönyve szerint /1746/ Törjén Ferenc az iskolamester, licentiatusként működik, ami azt jelenti, hogy tanításra jogosult, tanítási engedélyt nyert, de tanítóképzőt nem végzett.

1770-ben Boronkay János a tanító, akiről annyit tudunk, hogy társai közül a megyében a legkevesebb jövedelemmel rendelkezett, 10,30 Ft volt az évi keresete.

A megyében 1770-ben:

7 pedagógusnak	100 Ft-on felül,
25 "	50 és 100 Ft között,
106 "	50 Ft alatti jövedelme volt évente.

1773-ban Sümeghi Zsigmond hat tanulót tanított hittanra, írásra, olvasásra.

Az 1778-as egyházlátogatási jegyzőkönyv ugyanilyen szomorú állapotokról ír. Az iskolamester /ludimagister/ Szántó József már 40 tanulót tanított.

Szalay János pópapista iskolamester 1805-ben kezdte itt működését. Évi fizetése 23, 33 Ft. /Ezzel szemben a pusztaszemesi mesteré 26, 39 Ft volt./

Egy 1811-ben kelt levélből megtudjuk, hogy a mester feleségével és gyermekeivel a fizetésből, jövedelméből nem tudott megélni, ezért a földesúr a dézsma felét a veteményből és a csekély collecta borból elengedte. Így történt ez az előbbi évben is. A földesúr kikötése csak az volt, hogy "...a gyermekek oktatásában híven és szorgalmasan járjon el."

1813-ban már nem csak az iskolamester, hanem Rákóczi Antal plébános és a lakosság nagy része dézsmájuk elengedését kérték.

Abban az időben a gyerekek oktatásáért harmadévenként 15 kr járt. A mester könyörgő levelében azt is megírta, hogy a tanítást "...kik szegények ingyen teszem". 1813-ban sem lectialét, sem stólát nem fizettek az iskolamesternek.

Kurbély György veszprémi püspök, 1815 ápr. 26-án végzett, egyházügyi látogatás jegyzőkönyvében az iskoláról, iskolamesterről és az egyház egyéb szolgálatteltevőiről a következőket olvashatjuk: Az iskolamester háza szilárd anyagból készült, elég erős, egy szoba, konyha, kamrából áll. Mivel kevés gyerekek van, külön osztályterem nincs. /Ez az iskolaépület és a tanítói lakás a mai iskolaudvar nyugati kerítéséhez épült, a déli oldalán levő szobában volt a tanítói lakás, ugyanebben a teremben folyt a tanítás is./

A ludimagiszter Szalay János Igalból jött, 45 éves, jó erkölcsű. Hivatásának ellátására, valamint a tanításra alkalmas. Orgonálni is tud, /orgona nincs/. Egyuttal a falu jegyzője is. A humán studiumok első osztályát elvégezte, tanítóképzőt nem végzett. A hitvallást /esküt/ letette. /Kőröshegyen és a filiáléban a plébános szokta felfogadni a mestert az uraság jóváhagyásával./

A tanító jövedelme: Művelhető kertje /belsőség/ fél pozsonyi mérőre való, amit a hívek minden tavasszal egyszer kötelesek megszántani. Értéke öt pozsonyi mérő kukorica.

2. Adó címén minden házaspártól fél p. m. rozs és 7 kr készpénzben. Özvegyektől és legényektől az adó felét és minden olyan pártól, akinek igája van egy kocsi fa járt, valamint 11 és fél p. m. rozs. 3. Stóla öreg után 15 kr, a fiatal 12

kr-t fizetett, a jegyespároktól 7 kr járt. A gyerekek oktatásáért harmadévenként 15 kr-t kellett fizetni. 4. A harangozásért egy p. m. gabonát a községi malomból kapott a ludimagiszter.

Mindebből kitűnik a szegényesség. A felkészült és alkalmasnak talált mesternek semmi reménye sincs arra, hogy sorsa megjavulhat, amit a plébános alázatosan kérni nem szűnik meg.

Földes József 1828-ban kezdte működését. Német és latin nyelven is tud. "Normálisan" tanít. Ő a falu jegyzője is. Alkalmilag ő fektette fel a földkönyvet is.

Egy forrásközlésben olvashatjuk, hogy 1833 szept. 30 és okt. 7-e között szünet miatt nem volt tanítás. Öt év múlva, 1838-ban, ugyanabban az időponthoz csak három gyerek volt az iskolában.

Az 1837/38. iskolai évben 58 iskolaköteles gyerek volt, az 1858-as iskolabevallás szerint csak 43.

1858-ban az iskola állaga közepes, egy helyiségből áll, csak egy tanterem van. Az oktatási idő öt óra, a tanítás magyarul folyik. A vallásoktatást a plébános végzi.

A tanító jövedelme emelkedett. A következőkből tevődött össze:

szántó	6 hold	12,30 Ft	Stóla:	
kert	900 □öl	2,30 "	egyházi szolgálatért	10,--Ft
szőlő	2 hold	8,-- "	egyházi illeték	2,--"
legelő	7 "	4,-- "	harangozási illeték	
kenderföld		<u>2,-- "</u>	8 p. m. rozs	<u>8,--"</u>
	össz.:	28,60 Ft		20,--Ft

Minden pár után 1/2 pozsonyi mérő rozs	15,--Ft
3 öl fa	9,--"
Minden pár után 20 kr	13,--"
Iskolapénz	42,--"
	<hr/>
össz.:	79,--Ft
Földek után	áthozat: 28,60Ft
	<hr/>
Összesen:	107,60Ft + stóla 20,--Ft

A mellékelt javadalmi jegyzőkönyv szerint a következő nevelő, Tekál Rudolf, 1885. dec. 10-én lépett szolgálatba. Ő 1914. márc. 1-jéig működött itt. 1913-ban megbetegedett /tbc/, helyettest kellett fogadnia. Gumics Lajos, a helyettese tehát félévig tanított ebben az iskolában.

Pánovics József, /aki a 30-as évek közepén "Szelényi"-re magyarosította nevét/, 1912-ben végezte a tanítóképzőt. Először Komárvárosban, majd Balatonkeresztúron tanított. Kőrös-hegyen 1914. márc. 1-jén lépett szolgálatba. /Érdekes megjegyezni, hogy a Földes, Tekál, Szelényi "hármás" több mint 120 évet tanítottak ebben az iskolában./

1922-ben új iskola épült. Tervezője Böhm Márton pusztaszemesi kőműves, kivitelezője Gáncs Lajos siófoki építőmester. Ez az iskola már két tantermes volt, és egyszobás tanítói lakással egészítették ki, melyben Pados Erzsébet lakott még az államosítás után is. Ez a szoba lett később az igazgatói iroda.

Ebben az évben lett kéttanerős az iskola. Pados Erzsébet 1922. okt. 1-jén kezdte meg működését.

Az iskola mellett, 1925-ben, megépült végre az új tanítói lakás. Ez lett az ig. tanító lakása.

1940/41. iskolai évben még csak hat osztályos volt ez az iskola. Az I-III. osztályt Pados Erzsébet, a IV-VI. osztályt

pedig Szelényi József tanította.

A tanulólétszám így alakult a 30-as években:

Év	I-II. o.	III-VI. o.	összesen	Továbbképző isk.
1936-37.	53	73	126	51
1937-38.	46	65	111	52
1938-39.	55	71	126	46
1939-40.	56	74	130	42
1940-41.	56	100	157	33

A számok tükrében mindent sokkal könnyebben megértünk. 1941-42. iskolai évben már 7. osztályos tanulói is növeli az iskola létszámot. 1942-43-ban nyolcosztályos lett az iskola.

	I-III.o.	IV-VII.	IV-VIII.	összesen
1941-42	69 /I-II./	93		162
1942-43	86		79	165

A tarthatatlan helyzetet a III. sz tanítói állás megszervezése könnyítette meg. 1943. szept. 1-jétől három tanerős lett az iskola. Ebben az évben lépett munkába Major Erzsébet, aki Balatonendréről jött. Ettől kezdve az I-II. osztályt Pados Erzsébet, a III-IV. osztályt Major Erzsébet, az V-VIII. osztályt Szelényi József, aki a kántori teendőket is végezte, a továbbképzősöket is oktatta, és 1922-től az igazgatói teendőket is ellátta.

	I-II. o.	III-IV. o.	V-VIII. o.	össz.	
1943-44	53	40	48	141	/Ebben az évben már csak 7 tkép. volt./
1944-45	49	52	54	155	
1945-46	48	54	50	152	

1943. nov. 17-i látogatáskor az I-II. o. létszáma 57, jelen volt 45 tanuló, a III-IV. osztályba 40 tanuló járt, jelen volt 32, az V-VIII. osztály 49 tanulójaiból jelen volt 41. A hiányzók száma ezen a napon 28 volt.

1946. szeptember 29-én kísérlet történt a két iskola felső tagozatának egyesítésére, illetve a földvári iskolával együtt egy körzeti iskola megszervezésére. Sajnos, ez akkor még nem sikerült. Csak az ima és a kereszttetés kérdésében nem tudtak közös nevezőre jutni.

A kőröshegyi r. k. népiskola államosítása 1948 júliusában történt. /Vonzáskörzetéhez tartozott Balatonföldvár, Szántód és Gyugy-pusztá./

A Kőröshegyi /Áll./ Ált. Isk. története

Magyarországon az iskolák államosítása 1948 nyarán történt. Kőröshegyen 1948. júl. 9-én készültek el a nagyon szegényes felszerelést tartalmazó leltárak.

1948. júl. 16-án tárgyalta a képviselőtestület az államosítás ügyét, és a következő határozatot hozta: "A községi képviselőtestület közgyűlése egyhangúlag hozott véghatározatában kimondja, hogy a felekezeti iskolák államosítását, a kötelező vallásoktatás fenntartása mellett, szükségesnek tartja, mert a nép érdekében áll." /20/1948. kgy. sz./

Már az államosítás előtt is történt egy kísérlet a község két iskolájának az egyesítésére, de akkor 1946-ban, ez a terv megghiúsult. Ennek ellenére, ugyanebben az évben Kőröshegy körzeti iskola szerepét töltötte be. A helybeli r. k. és ref., valamint a balatonföldvári iskola tartozott egy körzethe. Ez a körzet 1948/49-ben egészült ki Kerekivel és Pusztaszemmel.

Az első tantestület 1948/49-ben így alakult ki. A r. k. iskola három nevelője: Szelényi József, Pados Erzsébet és Major Erzsébet, a ref. isk. két nevelője: Varga Ferenc és Pátkay Irma, valamint az ide helyezett Ács József és Csatári Kálmán alkotta a testületet. De az utóbbi két nevelő és Major Erzsébet az iskolai év befejezése előtt már nem tanítottak a kőröshegyi iskolában.

Az első igazgató Sipos Béla, aki négy hónapig irányította az iskolát. Őt követte, a Bálványosról ide helyezett Csatári Károly, aki a II. világháború alatt egy munkaszolgálatos századnál szolgált, bíróság elé állították és elítélték.

Az iskola létszáma 230 fő, négy tanulócsoport működött,

A fejlődés akadályozója, a tantervi és a tankönyvek változásain kívül az volt, hogy majdnem minden évben más és más igazgató vezette az iskola munkáját. Az államosítástól 1953-ig hét igazgató váltotta egymást.

1949-ben alakult meg az Iskola Bizottság, melyet az MDP, az NPP, az FKP, az EPOSZ, a DÉFOSZ, a Függetlenségi Népfront, az MNDSZ és az SZMK egy-egy küldötte képviselte, 1952-ben már csak a VB, az MDP, az SZM, az MNDSZ, a DISZ és az Állandó Bizottság elnöke volt tagja ennek a bizottságnak, melynek legfontosabb feladata az iskola munkájának társadalmi segítése volt.

Nem volt könnyű feladata a nevelőknek sem. Szakképesítés nélkül kellett tanítaniuk a felső tagozatban, annak ellenére, hogy a 30-as években végzett nevelők^{et} már a nyolc osztályos népiskolában való tanításra készítették fel. /Községünkben a ref. iskolában már 1941/42. iskolai évben, az r. k. iskolában pedig 1943/44-ben 8. osztályos tanulói is voltak./Két iskolában folyt a tanítás. A nevelők, még az 50-es évek végén is, majdnem minden szünetben, esőben, sárban, hóban, ingáztak egyik iskolából a másikba.

Ezer József igazgatása alatt már öt tanteremben tanítottak. Ekkor történt meg az első és második osztály, valamint az ötödik hatodik osztály szétválasztása, már három épületben folyt a tanítás, és csak a 3-4. és a 7-8. osztály volt összevont.

Alexy Rezső igazgató működése idejében érkezett az iskolához a tornatermi felszerelések nagy része. Az előadások, hangversenyek, tornaünnepélyek bevételeiből is tornafelszerelést vásároltak. Röplabdapályával, hálóval stb gyarapodott az iskola.

Szétválasztatta a tanítói lakást, így a szőlőhegyen lakó nevelő be tudott költözni a faluba. Megszerezte a gyakorlókerthez szükséges területet.

A tornavizsga, a ballagás, a télapó ünnepség, a szilveszter és különböző megmozdulások hagyománnyá váltak, melyhez felesége és az egész testület segítséget nyújtott. Hagyományörzés volt a minden évben megrendezett madarak és fák napja is. A rendszeres év végi nagy kirándulások megismertették és megszerették a kőröshegyi gyerekekkel az országot. Az énekkar tevékenysége, a dalostalálkozók, a hangversenyek külön színfoltot jelentett az iskola és a község kulturális életében.

Zoltán Jenő igazgató három évig irányította ezt az iskolát. Már igazgatásának első évében teljesen osztott lett az iskola, és szakrendszerű oktatás folyt. A szakos ellátottság kielégítette az iskola igényeit. Négy nevelő tanítóképzőt végzett, hat pedig pedagógiai főiskolát.

Ekkor már szükség tornaterme is volt az iskolának.

1930 és 1948 között összesen 15 tanuló tanult tovább a közeli középiskolákban. 1954 és 55-ben 18 tanuló folytatta tanulmányait az ország valamelyik középiskolájában.

Igazgatása alatt tíz szakkör működött. A nagy kirándulások tovább folytatódtak. 1953-ban több napot töltöttek gyerekeink Budapesten, 1954-ben az Északi-középhegységet barangolták be.

Az úttörők, a színjátszók, az énekkar minden iskolai és községi ünnepségen szépen szerepeltek. Segítették a régi épületben létesített új kultúrotthon és könyvtár munkáját.

Az ő idejében, mindhárom évben, az utolsó évesek tablót készítettek. /Az 1955-ös tablót, Falusy Lujza, az osztály tanulója készítette./

Az 1956-ig terjeső időszak jellemzője az optimális szakos ellátottság. 4 tanító és 6 tanár tanított az iskolában. A Kémia, rajz, gyakorlati foglalkozás kivételével valamennyi tantárgyat szakos nevelő tanította. A szakos ellátottság 80 % körül mozgott. Ezt biztosította a 4 szolgálati lakás, 4 pedagógus házaspár.

1956-ban Zoltán Jenő igazgató Zamárdiba távozott, 1 évig Szondi József lett az iskola igazgatója, majd 1957-től 1961-ig Erdős János igazgató irányította az iskolát.

1958-1961 között a tantestületben jelentős személyi változások történtek. A testület összetétele romlott. 6-7 tanító és 3-4 szaktanár a testület összetétele. Csak matematika-fizika és orosz szakos nevelő dolgozik az iskolában, a szakos ellátottság 40 % alá esik. 1962-től ismét van tesznevelés szakos nevelője az iskolának. 1958 nyarán kerül sor az első iskolabővítésre. A volt római katolikus iskolát 2 tanteremmel bővítették. Bőve épült az iskola és az igazgatói lakás közti rész. Megszűnt az igazgatói iroda /Tanteremhez csatolták./ Az épület folyosóval új igazgatói irodával és nevelői szobával bővült. Az átépítés minőségét az anyagi fedezet hiánya határozta meg. /A mennyezet nádfalós kiképzést kapott, a tető toldása, a nevelői szoba féltető megoldása folyamatos beázások forrása lett./

Ettől a tanévtől az iskola 6 tanteremmel működött. A felső tagozat a volt római katolikus iskola 4 tantermében, az alsó tagozat a volt református iskola 2 tantermében váltakozó tanítással: 1.-3. 2.-4. osztály dolgozott. Ebben az épületben a kamrából kialakított műhelyterem szolgálta még a nevelő-oktató munkát.

A tanulólétszám az 50-es évek végére 250-ről 210-re csökken.

1961-ban kerül sor az első iskolakörzetesítésre. Október 1-én a kereki iskola tanulói kerülnek Kőröshegyre, a 45 kereki tanulóval az iskola létszáma 261 főre emelkedett.

A körzetesítés következménye, hogy a 25-30 fős alsós osztályok mellett felső tagozatban 40-55 fős osztálylétszámokkal folyt a tanítás. Az iskolában folyamatosan 4-5 szakkör működött. 1962-ben iskolakörzet átrendezésre került sor. A kereki tanulókat Balatonföldvára, a pusztaszemesieket Balatonföldvarról Kőröshegyre irányították. Szeptember 1-én 55 pusztaszemesi tanuló került az iskolába. Az 1960-~~a~~ évek közepéig az iskola tanulólétszáma 250 fölélt ~~volt~~, majd folyamatosan ~~csökken~~ a 70-es évek elején 200 körül stabilizálódott. A csökkenő osztálylétszámok javították az oktató-nevelő munka feltételeit. 1965-ban szerveződött a bejáró tanulók részére az iskola első napközis csoportja. A 40 fős csoport 5-8. osztályos tanulókból szerveződ. A csoporttal az iskola 1 napközis nevelőt és 1 konyhai dolgozó kapott. A csoport igen mostoha körülmények között működött. Az étkezést az óvoda konyhája biztosította. A tanulók tanteremben fogyasztották el az ebédet, ott is tanultak. A napközis csoport vezetését Monostori Lászlóné tanító, az iskola régi pedagógusa vette át. 1966-67. tanévtől lassan javul az iskola szakos ellátottsága. 7 tanító és 6 szaktanár ~~dolgozott~~ az iskolában: magyar-történelem, orosz, matematika-fizika, biológia-földrajz, testnevelés-gyakorlati foglalkozás szakosok. A szakos ellátottság 70 %-ra emelkedett. 1967 nyarán került sor a napközis feltételek javítására. A volt igazgatói lakásból konyhát, ebédlőt és 1 szükségtermet alakítottak ki. A lakás helyett, a megyei tanács támogatásával, új szolgálati lakást vásároltak. Az átalakítás lehetővé tette a váltakozó tanítás megszüntetését. 6 tanteremben, 2 szükségteremben és az ebédlőben folyt az oktatás.

Az 1960-as évek végére az édesanyák zöme munkát vállalt. Egyre több tanuló igényelte a napközis elhelyezést. Az 1967-68-as tanévben kapta meg az iskola a második napközis csoportot. Ettől kezdve 40-40 fővel alsós és felső napközis csoport is működött 2 nevelővel és 2 konyhai dolgozóval. A tanulók 35 %-a kapott napközis elhelyezést.

1961-től 1970-ig Horn László igazgató vezette a kőröshegyi iskolát. Ő az első igazgató, akinek megbízatása nyugdíjazás miatt szűnt meg. Irányítása alatt sokat fejlődött az iskola oktató-nevelőmunkája, stabilizálódott a nevelőtestület, komoly érdeme a napközisotthon fejlesztése.

Az 1970-71-es tanévben, megbízott igazgatóként, Bogár Vilmos vezette az iskolát. Ebben a tanévben dolgozott először képesítés nélküli nevelő az iskolában.

Tanév végén Bogár Vilmos Balatonföldvárra távozott.

Az 1971-72. tanévben Kleb Zoltán vette át az iskola vezetését. Ebben a tanévben 2 képesítés nélküli nevelő tanított az iskolában. Az 1973-74. tanévben, átmenetileg, megszűnt a képesítés nélküli nevelők alkalmazása.

1972 nyarán került sor a napközis konyha bővítésére. 100 adagos konyhát alakítottak ki, az ebédlő és a szükségstanterem összekapcsolásával 40 fős ebédlő állt a napközis tanulók rendelkezésére, így a tanulók 2 csoportban étkezhettek.

A folyamatosan emelkedő napközis igény kielégítésére 25 fős tanulószoba-menzás csoportot kapott az iskola. Így a tanulók 40 %-a részesült iskolai étkeztetésben.

Az 1973-74. tanévben 5 tanító és 8 tanár dolgozott az intézményben, a szakos ellátottság 75-80 %-ra emelkedett, csak ének és rajz szakos nevelő hiányzott az iskolában.

Az 1970-es évek közepén kezdte a községi tanács, a Somogy megyei Tanács VB. Művelődési Osztályának komoly anyagi segítségével, iskolafejlesztési programját, a tárgyi feltételek tervszerű javítását.

1974-ben a tanács megvásárolta a községi mozi épületét, a tanácsi építőbrigád megkezdte a tornaszoba kialakítását. Ezzel egyidőben megkezdődött a pedagógus lakások építése. 1975 augusztusában átadták a 96 m²-es tornaszobát, mellette 30 m²-es szükségtermet. Lealapozták a tornaterem szociális helyiségeit, de anyagiak hiányában, felépítésére egyelőre nem került sor.

Átadták a 4 ujonan épült pedagógus lakást, ezzel megteremtették a feltételeit a volt református iskola felújításának, bővítésének. 1975 szeptemberében kezdődött az iskola felújítása, bővítése. Az 1975-76-os tanévben, a szülők kérésére, körzetesítették a pusztaszemesi alsó tagozatot 13 tanulóval. Ezzel megszűnt a tagiskola. A szülők kérését az 1-4. osztály összevont csoport hátrányai mellett az is indokolta, hogy az óvodás korú gyermekek évek óta a kőröshegyi óvodába jártak.

A volt református /I.sz./iskola 3 szolgálati lakásából 2 nyugdíjas és 2 működő pedagógus költözött modern szolgálati lakásba.

A tanév szeptemberében megkezdődött az iskola átépítése. A tanítás, átmenetileg, 4 tanteremben, az ebédlőben, 1 szükségteremben valamint a községi könyvtárban folyt. A 2.-4. osztály váltakozva tanult.

Az 1976-77. tanév kezdetére elkészült az I.sz. iskola.

A szolgálati lakások iskolához csatolásával, hozzáépítéssel az eddigi 2 tanterem, szükségműhelyterem helyett 4 korszerű tanterem, gyakorlati műhelyterem, folyosó, igazgatói iroda, nevelői szoba, gondnoki iroda, 3 szertár, vizesblokk kialakításával az iskola - a lehetőségekhez mérten - korszerű intézménnyé bővült.

Az intézmény 213 tanulója 8 tanulócsoportban, 2 napközis és 1 tanulószoba-menzás csoportban dolgozott, jó tárgyi feltételek között. 8 tanterem, műhelyterem, tornaszoba, ~~is~~ szolgálta az oktató-nevelő munkát.

1977-78-ban az intézmény 1 napközis csoport és 1 tanulószoba-menzás csoport fejlesztést kapott, a tanulók 65-70 %-a részesült egész napos ellátásban.

A 70-es években 4 szakkör /Honvédelmi, csillagász, anyanyelvi és fotó/ szolgálta a tehetséggondozást.

Az iskola 1.-2.osztálya bekapcsolódott az "Automatikus továbbhaladás" pedagógiai kísérletébe. A tanévvel lezárult az iskola életének egy jelentős szakasza.

Az 1978-79. tanévben sor került a krónikus nevelőhiánnyal küzdő Bálványosi Általános Iskola felső tagozatának körzetesítésére.

A 46 bálványosi tanulóval ~~XXXX~~ a tanulólétszám 262 főre, a tanulócsoportok száma 11-re emelkedett. A bejáró tanulók számára az iskola megkapta 4. napközis csoportját, így a napközis ellátottság nem csökkent.

A körzetesítéssel ének és rajz szakos nevelő, is került az iskolához, a szakos ellátottság 96 %-ra emelkedett. 6 tanító és 13 tanár dolgozott az iskolában.

A körzetesítés rontotta az iskola tárgyi feltételeit. A 11 tanulócsoport 8 tanteremben, 1 szükségteremben és az MSZMP községi alapszervezetének helyiségében nyert elhelyezést. A napközis konyha /100 adagos/, nehezen biztosította 250 fő étkezését. Az ebédlőben 5 csoportban fértek be a tanulók. A napközis csoportok létszáma továbbra is 40 fős volt.

Az intézmény 1979-ben kapott vezetékes vizet.

1980-ban megkezdődött a II. számú /volt róm. kat./iskola felújítása.

A nyár folyamán a megyei tanács anyagi támogatásával valamint tanácsi pénzkeretből elkészült a tető felújítása, lebontásra került a nevelői szoba, az igazgatói irodát a folyosóhoz csatolták, a folyosó végén 7 m²-es nevelői szobát alakítottak ki.

1981-ben, tanácsi pénzkeretből, megépült a II. sz. iskola vizöblítéses WC-je.

1982-ben szülői társadalmi munkával befejeződött a tornaszoba szociális helyiségeinek kialakítása. 2 öltöző, 2 zuhanyzó, 2 WC és egy 22 m²-es szükségterem létesült. Így az intézmény valamennyi tanulócsoportja az iskola épületében nyert elhelyezést.

1983-ban épült meg az iskola bituminos sportpályája.

Ugyanebben az évben készült el az óvoda épületében az intézmények 400 adagos központi konyhája.

A napközis konyhát tálaló konyhává alakították, a felszabaduló helyiséget az ebédlőhöz csatolták, így az ebédlő 80 férőhelyesre bővült, biztosította a tanulók 3 csoportos étkeztetését.

1984-ben a padozat teljes felújításával folytatódott a II. sz. iskola felújítása. Sajnos az épületet a sorozatos felújítások, átépítések sem tették korszerűvé. A sorozatos átépítések újabb és újabb gondokat tártak fel.

Az 1983-84-es majd az 1984-85-ös tanévben 1-1 napközis csoport bontásával javították a napközis feltételeket. A csoportok átlaglétszáma 28 főre csökkent, lehetővé vált a napközis tartalmi munka színvonalának emelése. Alsó tagozatban homogén csoportok jöttek létre, felső tagozatban párhuzamos osztályokból szerveződtek a napközis és a tanulószobás csoportok. A tanulólétszám ismét csökkent. Az iskola tanulóinak 95 %-a részesült egész napos iskolai ellátásban. A napközis tárgyi feltételek javítására nem volt lehetőség. A csoportok délután a tantermekben tanulnak.

1985-ben az intézmények elnyerték a megyei energiaracionalizálási pályázatot. A nyár folyamán az olajfűtést korszerű gázfűtés váltotta fel.

A 80-as évek közepén, a fiatal, pályakezdő nevelők élet és munkakörülményeinek javítása érdekében, ^{a községi tanács} szolgálati lakás fejlesztési programot dolgozott ki. 1984-ben a volt községi tanácsi épület emeletén 1 két szobás nevelői lakást és 2 szolgálati férőhelyes szobát alakított ki konyhával, fürdőszobával. 1986-ban 2 szobás tanácsi bérlakást minősítettek pedagógus szolgálati lakássá. Napjainkban az intézmény 7 korszerű, gázfűtéses szolgálati lakással és 2 szolgálati férőhellyel rendelkezik. 2 pályakezdő pedagógus házaspár telepedett le a községben. Az iskola törzstanerő állománya stabilizálódott.

A megfiatalodott nevelőtestület új tanerőállítási gondokat okozott. 1980-tól kezdve évenként 3-6 nevelő volt gyesen. Helyettesítésüket sikerült megoldani, a szakosellátottság aránya nem csökkent, mindössze napközis nevelőként dolgozott 2 képzés nélküli nevelő 1-1 évig.

A 80-as években 9-re emelkedett az iskolai szakkörök száma: anyanyelvi, orosz levelező, rajz, furulya, népi játék, báb, természetjáró, csillagász, honvédelmi, torna, bélyeggyűjtő szakkörök.

A felső tagozatosok 70 %-a, az alsó tagozatosok 20 %-a kapcsolódott be a szakköri munkába.

A 8. osztályt eredményesen elvégző tanulók aránya 93 %-ról 97 %-ra emelkedett. Az iskola tanulóinak 96 %-a tanult tovább középiskolában.

Kőröshegy, 1987. január 14.

Reóthy Ferenc tanár iskolatörténetét

kiegészítette: Kleb Zoltán
igazgató

Hencz József
igh.

A kőröshegyi ált.isk. nevelői

Szelényi /Pánovics/ József	1914.márc.1.	1950.szept.1.
Pados Erzsébet	1922.okt.1.	1957.aug.15.
Varga Ferenc	1934.jul.17.	1950.
Pátkay Irma	1941.nov.28.	1966.aug.31.
Major Erzsébet	1943.szept.1.	
Sipos Béla	1948.szept.	1948.dec.18 és
	1949.szept.	1949.nov.2.
Ács József	1948.szept.13.	
Csatári Kálmán	1948.okt.30.	
Máté Zoltán	1949.aug.6.	1952.
Farkas László	1950.jul.17.	1953.aug.31.
Farkas Lászlóné	1950.jul.17.	1953.aug.31.
Ezer József	1950.szept.	1956.szept.1
Alexy Rezső	1951.aug.4.	1960.aug.15.
Alexy Rezsóné	1951.aug.4.	1960.aug.15.
Czuczor László	1952.szept.5.	1953.
Czuczor Lászlóné	1952.szept.5.	1953.
Koloch Erzsébet	1952.szept.5.	1953.nov.17./meghalt/
Jávor Ferenc /nyugdíjas/	1953.áprl.1	1953.dec.
Reöthy Ferenc	1953.aug.16.	1958.szept.15.
Monostori Lászlóó	1953.jul.24.	
Zoltán Jenő	1953.szept.1.	1956.aug.1.
Zoltán Jenőné	1953.szept.1.	1956.aug.1.
Szatóri Ferenc	1954.szept.1.	1960.dec.31.
Szatóri Ferencné	1955.dec.1.	1960.dec.31.
Monostori Lászlóné	1956.aug.1.	
Szondi József	1956.aug.1.	1957.aug.15.
Erdős János	1957.szept.1.	1980.máj.16.
Bozsai Rozália	1957.aug.16.	
Ezer Józsefné	1957.szept.1.	1957. aug.1.
Tulok Józsefné	1958.okt.1.	
Koch Tibor	1959.nov.1.	1971.szept.1.
Horn László	1960.szept.1.	1970.szept.15.
Krezinger Imréné	1960.okt.1.	1974.nov.30.
Auguszt József	1960.aug.15.	1964.dec.1.

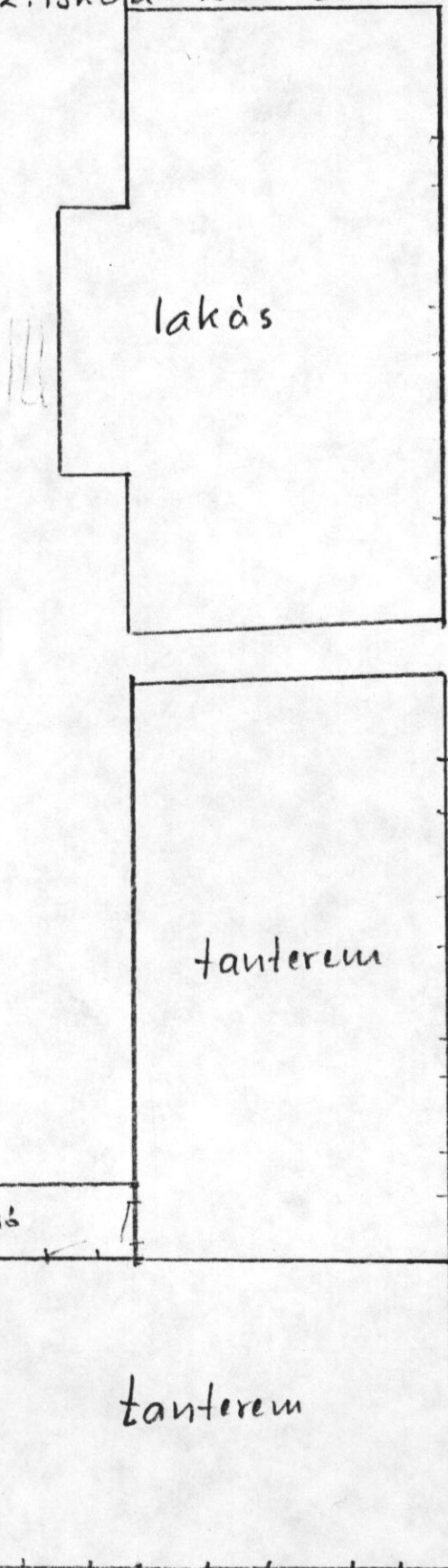
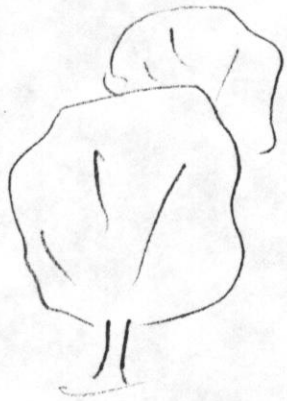
Hajsó Gusztávné	1960.aug.15.	1961.aug. 1.
Látos Dezsőné	1961.febr.1.	1962.aug.1.
Látos Dezső	1961.aug.1.	1967.dec.31.
Bogár Vilmos	1962.aug.1.	1971.aug.15.
Boldizsár Imréné	1964.szept.1.	
Bolhói Lászlóné	1964.dec.15.	1970.aug.15.
Kleb Zoltán	1965.aug.16.	
Koch Géza	1966.aug.1.	1982.márc.1.
Koch Gézáné	1967.szept.1.	1980.aug.15.
Berkes Lászlóné	1968.jan.11.	1978.aug.15.
Látos Dezső	1970.aug.15.	1975.jan.15.
Hencz Józsefné	1970.szept.1.	
Hencz József	1971.szept.1.	
Hartman Rozália		
/Bunevác Győzőné/	1971.szept.1.	
Vidovics Irma		
/Kovács Imréné/	1971.szept.1.	1976.aug.1.
Kovács Boldizsár	1971.aug.16.	1975.aug.15.
Nagy Ilona /Starkné/	1975.jan.1.	1982.aug.15.
Dech Fülöp	1975.aug.30.	1977.aug.15.
Maricsek Ferencné	1975.aug.15.	
Hekeli Imréné	1977.aug.16.	
Vondrákné Szebenyi Erzsébet	1977.szept.6.	
Gazdag Gyuláné	1977.aug.16.	
Antalics Andrásné	1978.szept.1.	
Oravec Lászlóné	1978.szept.1.	1982.aug.15.
Danyi László	1978.szept.1.	
Jakus Lászlóné	1978.szept.1.	1981.aug.15.
Horváth Karolin	1978.szept.1.	1983.aug.15.
Kusz Sándorné	1978.szept.1.	
Kocsonyáné Boda Gabriella	1978.szept.1.	
Antalics András	1978.szept.1.	
Némethné Toppel Mária	1978.szept.1.	
Gróf Tamás	1980.aug.16.	
Gróf Tamásné	1980.aug.16.	
Andorka Sándorné	1980.aug.16.	
Hartmann Péterné	1980. aug.16.	
Landek Ilona	1982. aug.16.	

Füleki Istvánné	1982.aug.16.	
Kasziba Anna	1982.aug.16.	1986.aug.15.
Rekovszkiné Hirsch Judit	1983.aug.16.	1985.aug.15.
Burucz Zsuzsa	1983.aug.16.	1984.agu.15.
Németh Mária	1984.aug.16.	1986.aug.15.
Bóra Pál	1984.aug.16.	
Molnárné Papp Ilona	1984.aug.16.	
Baka Csilla	1985.febr.1.	1985.aug.15.
Scheich János	1985.aug.1.	
Bórané Krasznai Ildikó	1986.aug.16.	
Simor Istvánné	1986.aug.16.	
Máté Julianna	1986.aug.16.	

A kőröshegyi ált.isk.igazgatói

Sipos Béla	1948.szept.1.	1948.dec.18.
Csatári Kálmán	1948.dec.19.	1949.
Sipos Béla	1949.szept.	1949.nov.2.
Varga Ferenc	1949.nov.2.	1950.febr.12.
Máté Zoltán	1950.febr.13.	1950.jul.17.
Ezer József	1950.szept.1.	1952.aug.
Alexy Rezső	1952.szept.1.	1953.szept.1.
Zoltán Jenő	1953.szept.1.	1956.szept.1.
Szondi József	1956.szept.1.	1967.szept.
Erdős János	1957.szept.1.	1961.aug.31.
Horn László	1961.szept.1.	1970.szept.15.
Bogár Vilmos	1970.szept.16.	1971.aug.15.
Kleb Zoltán	1971.aug.16.	

Kőröshegy 2.sz. iskola 1922-évi

É
↑

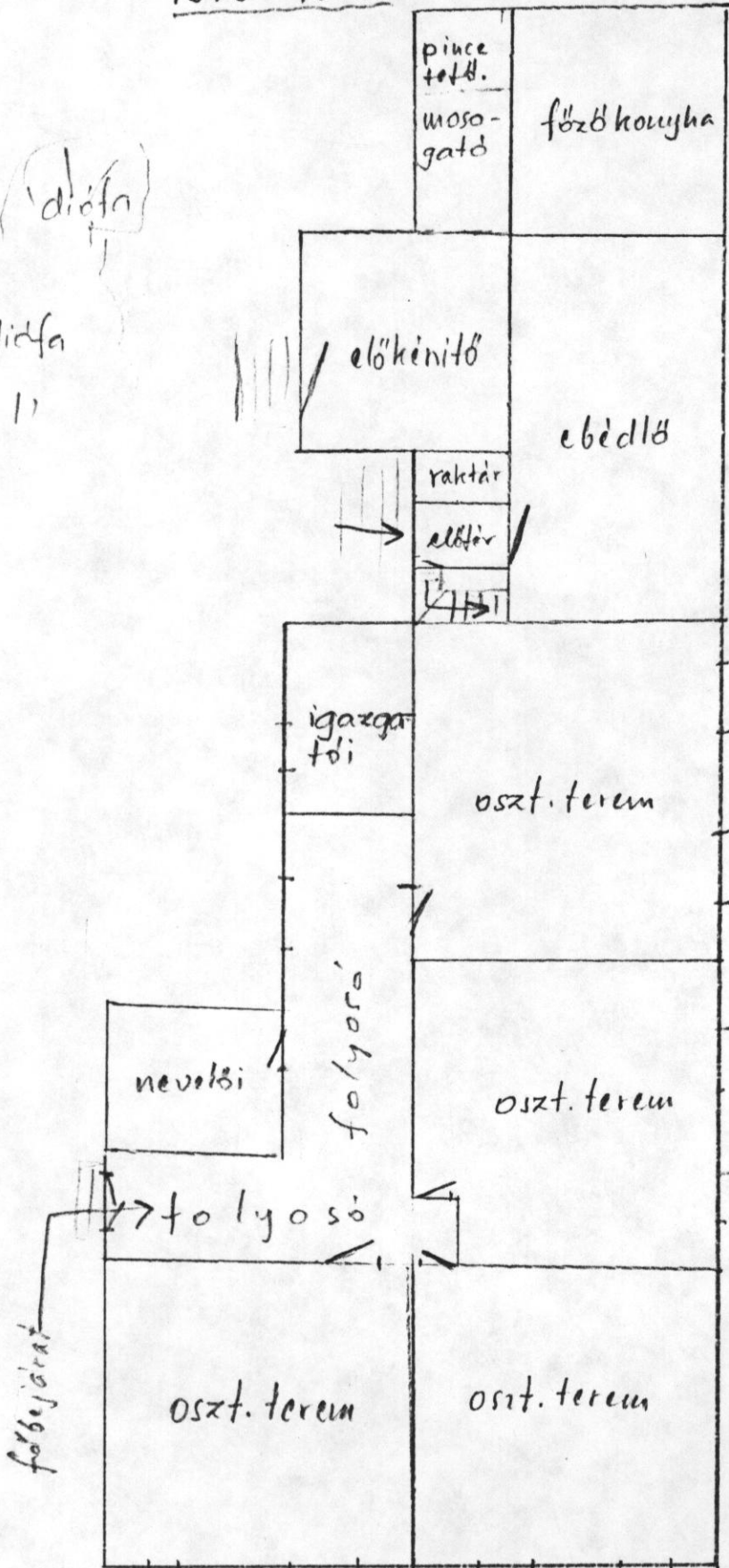
Petőfi utca (70 utca)

Kőröshegyi 2.sz. Iskola

1970 - 1978.

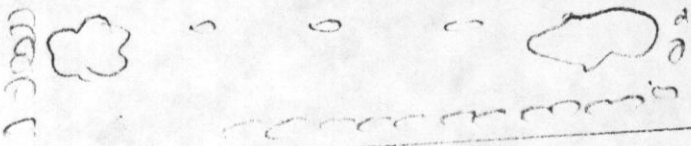

diófa
" "

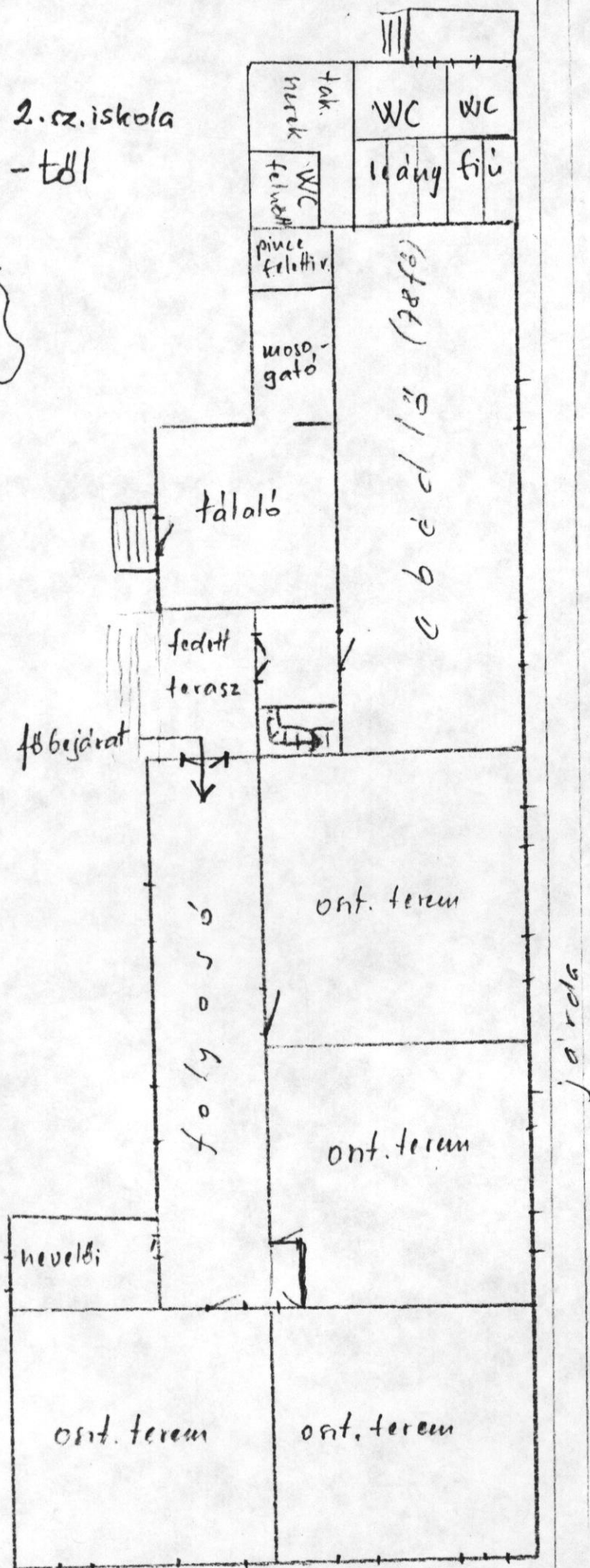
járdó

Petőfi utca

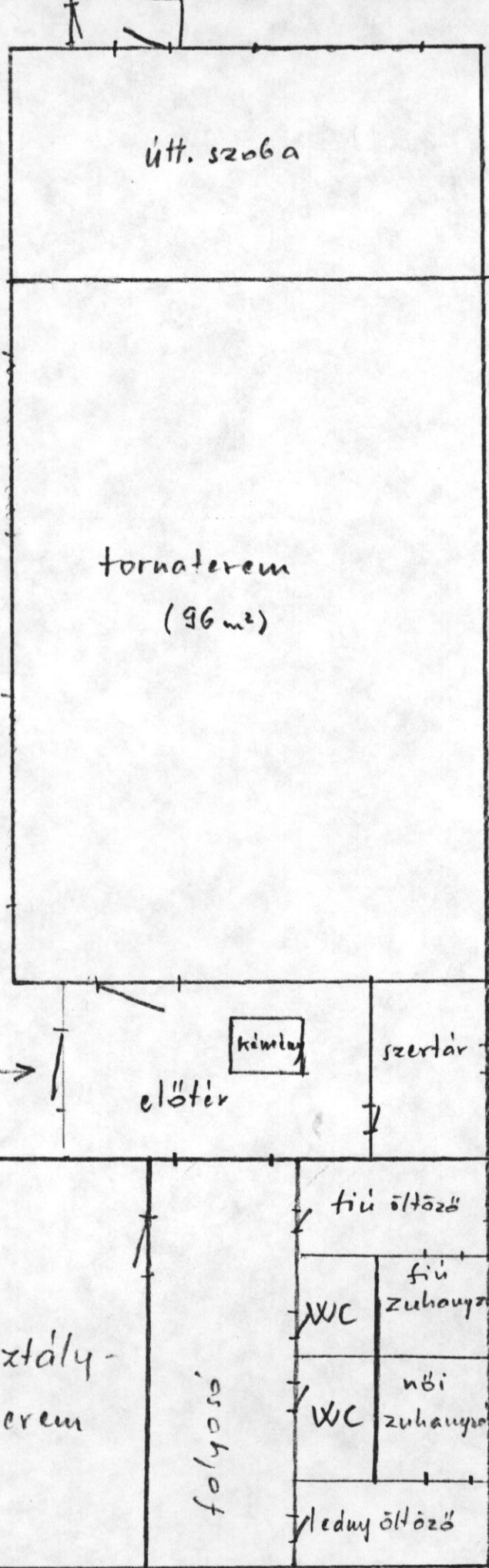
Dózsa utca

Kőröshegy 2.sz.iskola
1981-től

Petőfi u.

Tornaterem 1975-től
(volt moxi)

1982-ben épült →

1:100

→ É

Adalékok a pusztaszemesi r. k. iskola történetéhez

A Széchenyi család birtokára vonatkozó gazdasági leírásból tudjuk, hogy 1778-ban már volt tanítója Pusztaszemesnek, nevét azonban nem ismerjük.

1778 és 1811 között hány nevelő fordulhatott meg az újonnan települt községben, nem tudjuk. Egy érdekes adatot, erre az időszakra, ismerünk. Rákóczi Antal kőröshegyi plébános egyik levelében a következőket írja földesurának: a szemesi iskolamester "...adósságot tettek, melyet nem fizettek, és amint a templom könyvébe jegyezve találom, lopást cselekedvén, megszöktek."

Kessler Ádám a birodalomból /Gaiselpach-ból/ jött. 1811-ben a nép beleegyezésével és az uraság jóváhagyásával lett nevelő. Az 1815-i egyházmegyei látogatás alkalmával a következőket jegyezték le. 25 éves, csak német nyelven tud. Minden feladat ellátására és a gyerekek oktatására alkalmas. Csak elemi végzett, képzőt nem. Orgonálni jól tud, sajnos, a plébánia birtokában nincs orgona. A hitvallást nem tette le. A helység jegyzői teendőit is ő végezte.

Jövedelme a következőkből tevődött össze:

Az iskola épülethez tartozó kertben, melyet a hívek szántani és trágyázni kötelesek, a kukoricán /török búza/ kívül dohányt is termesztett. Párber címén, szerződés szerint, a hívektől tíz pozsonyi mérő rozsot és pénzt is kapott. Egyes házaspárok egy kocsi, összesen 22 kocsi tűzifát adtak. Stóla: az öregek temetéséért 10, a fiatalokért 7 kr-t kapott, a jegyes hirdetésért 7 kr-t, oktatásért 12 kr-t. Összesen: 23,39 Ft.

Az iskola sárból és tömött földből éppen most épül /1815/,

már tető alatt van. Két szobából áll. Az egyik az iskolames-
ter lakása, amelyben a gyerekeket is oktatták, a másikban a
hívek gyűltek össze imádkozásra, hitoktatásra. Jó konyhája
van. Istálló nincs. Tágas kamrája és udvara van. Telek és
kert is tartozott az iskolához. Talaja terméketlen. Terüle-
te egy pozsonyi mérő termésre való. Az iskola fenntartása
a híveket terheli.

1837-38-ban Czvirlein János már öt éve tanítja a szemesi
gyerekeket. Ebben az iskolai évben 38 gyerek járt a keze alá.
Németül is tud. "Normálisan" tanít.

1877-78-ban Szippel József volt a tanító. Ebben az iskolai
évben 14 napi szüreti szünettel kezdődött az iskolai év. A ne-
velő panaszkodik, hogy nincsenek taneszközei, sem anyagi alap
annak megvásárlására. A plébános azt javasolta, hogy közadako-
zásból, aratás vállalás bevételeiből oldják meg ezt a kérdést.
Rosszak a padok is, és WC sincs. Faiskola viszont van.

1878-ban leköszönt a tanító, helyébe Faubl Lajos, volt ke-
reki tanítót választották meg, akinek az 50 Ft-os segélyado-
mányért a földesúrhoz kellett folyamodnia. Megválasztásakor
Lőrinc Ferenc, a kőröshegyi gróf inspektora is jelen volt. Tor-
natér és eszközök megvalósítására, illetve beszerzésére, va-
lamint ismétlő iskola tartására kötelezték.

1909-10-ben Leskovics Béla tanított, aki Bálványoson foly-
tatta működését.

Eckert Gyula 1924-től tanított itt. Itt létekor már is-
métlő iskolásokat is tanított. Ekkor még csak négyosztályos
volt az iskola.

1924-25-ben 36 tanulót és 19 ismétlőt

1926-27-ben 36 " 23 "

1927-28-ban 52 " 29 " tanított.

1929-ben Schüller Józsefet választották meg kántortanító-

nak. Ő 1929-30-ban hat osztályban 82 tanulót tanított. 1931-32-ben renováltatta az egytantermes iskolát. /1931-ig a szemesi ref. gyerekek a kőröshegyi iskolába jártak./

1931-32-ben	91	tanulót és	11	ismétlőst
1932-33-ban	111	"	11	"
1933-34-ben	85	"	--	"
1934-35-ben	81	"	--	"
1935-36-ban	81	"	--	"
1936-37-ben	85	"	--	"
1937-38-ban	74	"	50	"
1938-39-ben	82	"	40	"
1940-41-ben	88	"	27	"
1941-42-ben	70	"	35	" tanított Schüller József.

1941. ápr. 9-én érkezett az iskolához Hun Margit "próbaszolgálatos, kisegítő" tanítónő, de itteni működéséről mást nem tudunk, csak annyit, hogy ekkor szervezték meg a II. sz. tanítói állást.

1942. febr. 27-én Balajthy Károlyné, Polonyi Máriát választották meg a II. sz. tanítói állásra, de szolgálati helyét nem foglalta el.

Schiller Sebestyén nyugdíjas pedagógust hívták meg 1942. szept. elsejével erre az állásra.

1942-43-ban tehát már két tanulócsoport kezdte meg a működését. Az I-IV. osztályban Schüller József 59, az V-VII. osztályban Schiller Sebestyén 37, összesen 96 tanulót tanítottak.

Az 1943-44. isk. évben lett nyolcosztályos az iskola. Az alsó tagozatra 53, a felső tagozatra 46, összesen 99 tanuló járt. Az utolsó két évben, tehát 1942 és 1944 között 28, illetve 20 ismétlős járt, de az utolsó évben már továbbképző iskolának nevezték.

1945-46-ban az I-IV. o.-ban	55,	az V-VIII. o.-ban	39 = 94
1946-47-ben	" "	56	" " 36 = 92
1947-48-ban	" "	62	" " 40 = 102

1946-47. isk. év végén az alsó tagozat naplóját Schüller József, a felső tagozatét Berki Sebestyén írta alá. Az államosítás előtti évben az alsó tagozat tanulóit Berki József, a felső tagozati gyerekeket Berki Sebestyén tanította. Berki Sebestyén tehát már előzőleg, Berki József ebben az iskolai évben magyarosította a nevét.

Az államosítás nagyon szegényes leltárát 1948. júniusában írták alá.

Az államosítás első évében, 1948-49-ben, még Berki József és Sebestyén $69+43=112$ tanulót tanított. A következő évben Kájel Flóra ideiglenesen megbízott vezető tanítónő irányította az iskolát. Ekkor még Berki Sebestyén is itt tanított. Már három tanulócsoport működött egy kimutatás szerint 1950-51-ben, de a naplóból nem lehetett egyöntetűen megállapítani, hogy a harmadik tanulócsoportot ki tanította.

1951. szeptembertől 1954. szeptemberéig Kájel Flóra volt az iskola igazgató-tanítója. Őt követte 1954. szeptemberében Auguszt József.

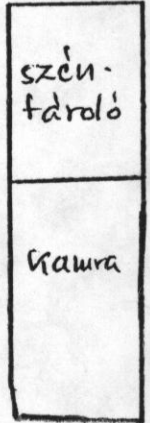
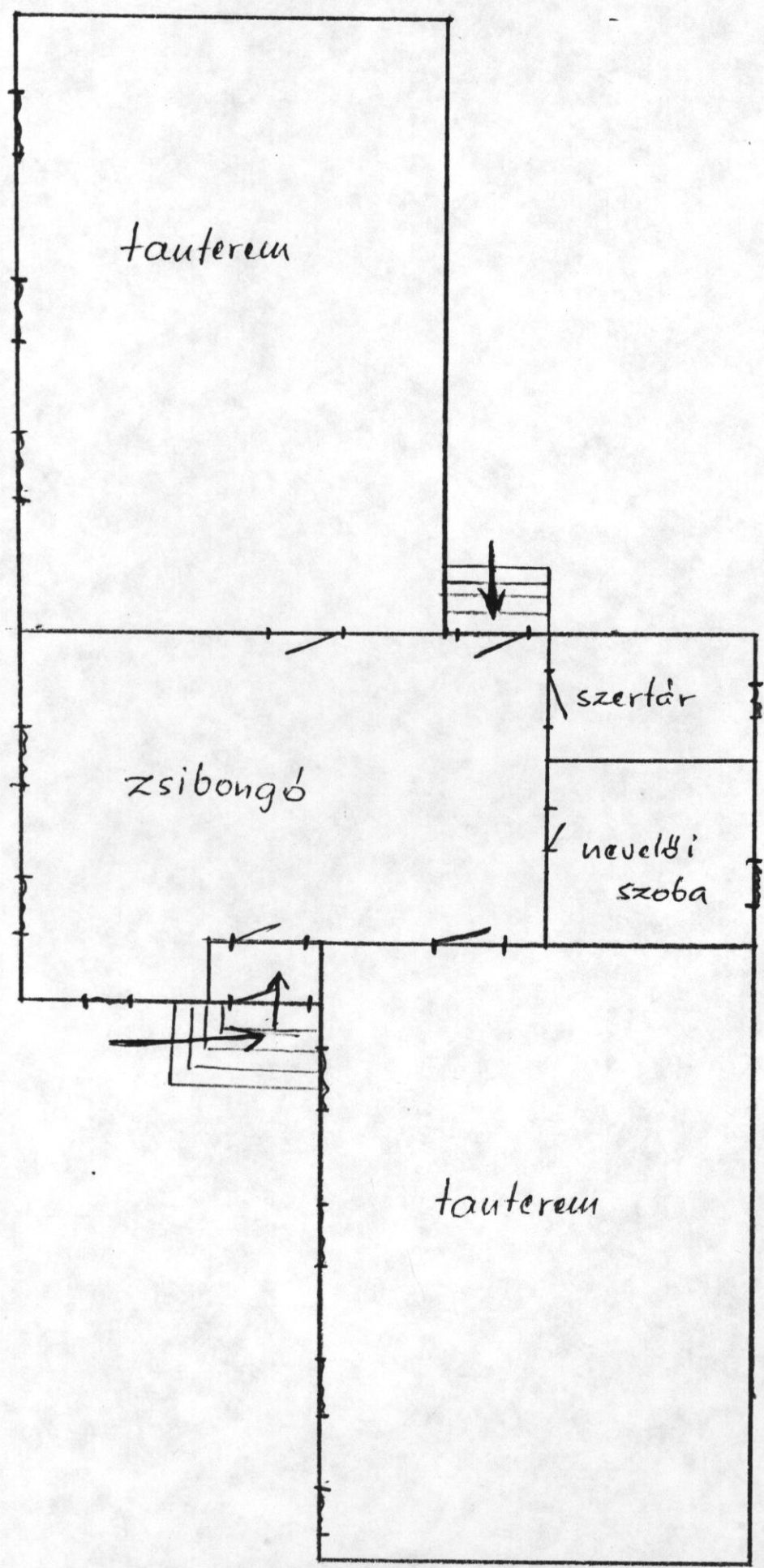
1949-50-ben 122, 1950-51-ben 118, 1951-52-ben 118 tanuló járt a pusztaszemesi áll. ált. fiókiskolába.

1960-61. iskolai évtől a felső tagozatos tanulók a balatonföldvári, az 1962-63. iskolai évtől kezdve pedig a kőröshegyi iskolába járnak. A pusztaszemesi alsó tagozat tanulói 1975. szeptember 1-jétől szintén a kőröshegyi iskola tanulói. Ebben az évben beszüntette működését a pusztaszemesi iskola.

PUSZTASZEMESI ÁLT. ISK. 1975-ig

Kossuth u.

kút
⊙

WC

Adatok a bálványosi ref. isk. történetéből

A 18. századból csak a nevelők nevét és működési éveiknek számát ismerjük.

H é v	Mikor kezdte működését	Hány évet tanított?
Király Miklós	1746	?
Nagy István	?	?
Radits István	1767	2
Bakó Márton	1769	9
Báncsi István	1778	3
Bardótz Sámuel	1781	1
Juti Ferenc	1782	2
Szűts András	1784	4
Molnár Mihály	1792	4
Nagy András	1796	3
Györfi György	1799	1

A 19. századi nevelőkről csak annyit tudunk, hogy 1805-ben Visoli Gábor, 1822-ben Kis Dániel tanított. Az utóbbi Ádámról jött.

1854-55-ben Nagy János a nevelő, aki ek a tanítási eredménye szép előmeneteli. 81 tanulót tanított. Abban az időben az iskola állapota közepes.

1873-ban építették új iskolát.

Az 1883-84-es iskolai évről csak azt tudjuk, hogy sok a hiányzás. A tanítás eredménye jó. 1900-ol-ben több mint 80 tanuló járt ebbe az iskolába. A tanítás eredménye kielégítő.

1908-ban új iskolát építettett az egyház. Ekkor Rózsás Ferenc volt a nevelő, aki az egyik évben 111 tanulót és 45 ismétlőt tanított, a másik évben 109-et, illetve 34-et. Minősítése kielégítő. 1910-ben közbotrányokozásért felfüggesztet-

ték.

Az új iskolát már biztosan abból a célból építették, hogy a nagy létszámú iskola és annak tanítóinak gondjain enyhítsenek.

Az 1910-11. iskolai évtől kezdve Komáromi Gábor és Méhész Erzsébet Mária külön-külön tanította a hat fiú, illetve leányosztályt és természetesen az ismétlősöket is.

A következő évben már Posta Ilona tanította a leányosztályt, aki Komáromi Gábor felesége lett. Komárominé idejében a női kézimunka és minkét csoportban a házipar és rajz is igen szép eredményeket mutatott fel. Komáromi a népművelés terén tett sokat a falu érdekében. Az Új Somogy napilap tudósítója, az énekkar vezetője, a Hitelszövetkezet, a Hangyasszövetkezet ügyvezető és az Olvasókör elnöke volt. Feleségével együtt ismeretterjesztő előadásokat tartottak.

A század első felében szeptember 1-jétől május végéig tartott az iskolai év. Az ünnepeket rendszeresen megtartották, még alkohol ellenes napot is tartottak /ápr. 11./

Tanítói könyvtárunk még nem volt, az ifjúsági könyvtárnak 45 kötet könyve volt.

1912-13-ban 48 fiú és 56 lány, összesen 104 tanuló járt a kezük alá. Ugyanakkor 42 ismétlő iskolai tanulót is tanítottak, de volt olyan év is, hogy 60-an jártak ebbe az iskolatípusba.

A faluba jártak be a Karácson-, az Alsó-Fütye-, a Cségespusztai és a Bagóhegyi gyerekek is.

A gyerekek ebben az időben tandíjat nem fizettek.

A 30-as évek végén az iskolalátogatók egyöntetűen azt állapították meg, hogy a tanítói lakás egészségtelen.

Komáromi Gábor 1926. szeptemberében, kiváló munkájáért, dícséretet kapott.

1932. január 12-én Barabás Endre okl. tanítót választották meg kántortanítónak. Az ő idejében vegyes és férfikar is működött.

A tanuló létszáma a 30-as években 71 és 97 fő között mozgott.

1942-43-ban hét, 1943-44-ben már nyolc osztályos lett az iskola. Az biztos, hogy 1945-46-ban csak két tanulócsoport működött.

Az iskola tanulóiinak létszáma:

1937-38-ban	71	1942-43-ban	87
1938-39-ben	97	1943-44-ben	86
1940-41-ben	91	1945-46-ban	91
1941-42-ben	92		

1945-46-ban az I-IV. osztályban 45, az V-VIII. osztályban pedig 46 tanuló járt.

Az államosítás előtti két évben az iskola tovább fejlődött, osztálybontásra is sor került, de pontos számadataink nincsenek.

A bálványosi r. k. iskola rövid története

Szunyog Ferenc 1797-ben kezdte működését. Az 1815. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint 36 éves, Endrődből /Endréd/ származik. Jó erkölcsű, a hitvallást letette. Minden feladat elvégzésére és a gyerekek oktatására is alkalmas. Más hivatalt nem viselt. Csak triviális iskolát végzett. Orgonálni tud.

Az iskola épülete részben szilárd anyagból, részben vályogból épült, jó állapotban van. A két szoba közül az egyik az iskolamester lakása, a másik kemence nélküli, a hivek imádkozására szolgál. Konyha, kamra is van. A gyerekek oktatására külön szoba nincs. /Az építés, javítás, fenntartás a népet és a közbirtokosokat terheli, az uraság csak az anyagot adja. Az "uraság" a 19. század elején Csapody Gábor./

A tanítónak a ház körül egy hold, két pozsonyi mérőre való, kukoricaföldje van, melyet egyszer kukorica alá szántani kötelesek a hivek. Ezenkívül 2-2 hold föld, melyet teljesen a hivek művelnek. Az előbbi 12 p. m. kukoricát terem. Ezenkívül két kaszás rét / 1 kaszás rét = egy magyar holddal, ami 1200 \square öl/, melyet szintén a hivek kaszálnak, gyűjtenek és hordanak be. Ez a terület két szekér szénát terem.

Párbér címén minden házaspár fél p. m. rozsot és 7 kr-t ad. Házas szolgától, legénytől és cselédektől a felét, igaz két kocsi fát 14 p. m. gabonát. Ez összesen 3 Ft 16 kr és 6 kocsi tűzifa.

Stóla: temetés 10 kr, jegyes hirdetés megírásáért 7 kr.
Oktatásért gyerekenként, három részben, 36 kr. összesen:
5,32 Ft.

Harangozásért páronként 1/8 p. m., összesen három és fél p.m. gabona. Összes jövedelme 32,57 Ft.

Szunyog Ferenc az 1814-15. isk. évben még ebben az iskolában tanított.

Szunyog Jánosról annyit tudunk az 1837-38. iskolai évben feljegyezték róla, hogy hat éve tanít itt. Valószínű, hogy működését az 1832-33-ban kezdte. Ugyanekkor leírták, hogy 53 gyermeket tanított "normálisan". Németül is tudott.

Egy másik helyen azt olvassuk róla, hogy a bálványosi egyosztályu, fiókegyházi iskola tanítója. Szolgálati éveinek száma 27, életkora 52. Minősítése: jó gyakorlati tanító volt, a ki "meglehetős" eredménnyel tanított. Jóhírű ember volt, aki ellen sem vallási, sem politikai panasz nem merült fel. Háza és fertály telke volt. Négy gyermekes családapá. 27 éves gyakorlatára és szorgalmas munkájára való tekintettel felmentendők véleményezték az oklevél megszerzése alól.

1909-10-ben ketten is tanítottak. Magyar János és Juhász Julia. Azt nem lehetett megállapítani, hogy ki, mettől, meddig tanított.

A következő iskolai évben, 1910-11-ben Leskóvics Béla Pustaszemenről került ide. 1910-től 1932-ig tanított ebben az iskolában. Az iskolán kívüli népnevelés oszlopos tagja volt. A tanulók száma 45 és 78 között ingadozott. Az ismétlő iskolájába 14-30 tanuló járt. Mezőgazdaságtant és kertészetet is tanított. Különben ennek az iskolának már 1859-ben 1300 m² területű faiskolája volt. Az természetes, hogy a kántori teendőket is ő végezte.

1932-33-ban választották meg Kókai Józsefet kántortanítónak. Megnövekedett tanulólétszáma 71 és 91 fő között mozgott. Az ismétlő, illetve gazdasági továbbképző iskola három évfolyamában 13-34 tanuló járt. A nevelő 1940. júniusában katonai szolgálatra vonult be. 1942-ben kántortanítói állásáról lemondott.

Rottensteiner Margit okleveles tanítónőt 1942. jan. 9.-én választották meg kántortanítónak. Ekkor még a II. sz. tanítói állásra nem jelentkezett senki.

A tanulólétszáma 1942-43-ban 78 fő, a gazdasági iskolába pedig 34 tanuló járt. 1943-44-ben, átmenet nélkül, nyolc osztályos lett az iskola, és már 96 tanuló járt ide. A felvételi napló szerint a IV-VIII./42 főt/ Rottensteiner Margit tanította, az I-III. osztályt pedig Balázs Gézáné.

1944-45-ben az V-VIII. osztályt /36 fő/ Balázs Géza mb. igazgató vezette, felesége minden valószínűség szerint az alsó tagozatot tanította.

1946-47. isk. év elején még Balázs Gézáné nevével is találkoztunk. Az V-VII. osztály tanulóinak a nevét ő vezette be a naplóba. /Nyolcadik osztályos tanulót nem találtunk a naplóban. A mb. ig. neve mellett Soós Gézáné nevét is megtaláltuk az egyik naplóban./

Ugyanennek az évnék decemberében Koch Géza r. k. tanítót, kántortanítónak választották meg, és igazgató teendőkkel is megbízták. Az 1946-47. iskolai év végén az I-IV. osztály naplóját /78 fővel/ Koch Géza zárta le.

Az államosítás előtti évben, 1947-48-ban, az alsó tagozatban Balázsné és Soósné, a felső tagozatban Koch Géza tanított. Összesen 124 tanulót tanítottak. Ugyanebben az évben már Csatári Kálmán is ebben az iskolában tanított.

A Bálványosi Ált. Iskola

Az 1948-49. iskolai év szeptemberétől Csatári Kálmán lett az igazgató, őt decemberben Kőröshegyre helyezték. Helyette januártól Koch Géza lett az igazgató.

Ebben az iskolai évben az osztálycsoportok beosztása a következő képet mutatta:

I.o.	47 fő	Horváth Rózsa
II.o.	36 "	" "
III.-IV.o.	57 "	Kapcsándi István
V-VI.o.	56 "	Irányi Károly
VII-VIII.o.	28 "	Koch Géza
<u>1949-50.</u>		
I.o.	38 "	Horváth Rózsa
II.o.	36 "	Koch Margit
III-IV.o.	71 "	Kapcsándi István
V-VI.o.	51 "	Irányi Károly
VII-VIII.o.	41 "	Koch Géza
<u>1950-51.</u>		
I-III.o.	71 fő	Koch Margit
II-IV.o.	67 "	Kapcsándi István
V-VI.o.	44 "	Irányi Károlyné /Horváth Rózsa/
VII-VIII.o.	36 "	Irányi Károly
		Koch Géza ig.
<u>1951-52.</u>		
I.-III.o.	57 fő	Gergelics Istvánné
II.-IV.o.	55 "	Gergelics István
V.o.	32 "	Koch Gézáné
VI.o.	27 "	Irányi Károlyné
VII-VIII.o.	27 "	Koch Géza és Irányi Károly

1952-53-ban Irányi Károly lett az igazgató

I-III.o.	44 fő	Gergelics Istvánné
II-IV.o.	45 "	Gergelics István
V.o.	25 "	Irányi Károlyné
VI.o.	32 "	Koch Gézáné
VII-VIII.o.	30 "	Koch Géza

1953-54. A első tagozat teljesen osztott lett.

I-III.o.	49 fő	Gergelics Istvánné
II-IV.o.	41 "	Naszólyi Aranka
V.o.	24 "	Gergelics István
VI.o.	25."	Irányi Károlyné
VII.o.	23 "	Koch Gézáné
VIII.o.	20 "	Koch Géza

1954-55. Erdős János lett az igazgató. Az első szakos nevelő

Koch Géza /mat-fiz./

I-III.o.	45 fő	Litos Dézsóné
II-IV.o.	45 "	Gergelics Istvánné
V.o.	21 "	Koch Géza
VI.o.	20 "	Gergelics István
VII.o.	19 "	Litos Dezső
VIII.o.	19 "	Koch Gézáné

Év. tan. csop. nev. száma

1956/57.	6	7 /szakos 4/	Az V-VI. VII-VIII.összév.
1957/58.	6	7 " 2	Az I-II. VII-VIII. "
1958/59.	5	6	
1959/60.	4	6	Egészen 1964-65-ig
1965/66.	4	5	1968-69-ig.
1969/70.	4	6	
1970/71.	5	6	1972-73-ig
1973/74.	5	7	1977-78-ig

Az 1978-79. iskolai évtől megszűnt Bálványoson a felső tagozat. A gyerekek azóta Kőröshegyre járnak iskolába. Azóta I-III. és II-IV. bontásban két nevelő tanít az alsó tagozatban.

A Bálványosi Ált.Iskola nevelői az 1955-56. tanévtől

Koch Géza	1947.jan.11.	1966.jul.31.
Koch Gézáné	1951. aug.15.	1966.jul.31.
Gergelics István	1951.dec.01.	1960. aug.15.
Gergelics Istvánné	1951.de.01.	1960.aug.15.
Látos Dezső	1954.szept.1.	1961.jul.31.
Látos Dezsóné	1954.szept1.1.	1961.jan.31.
Erdős János	1954.szept.1.	1955.okt.31.
Gamsuf Lajos	1955.nov.1.	1957.jul.1.
Koch Tibor	1957.jul.20.	1959.szept.22.
Bekes Istvánné	1960.aug.16.	1970.aug.1.
Firtos Áronné	1960.aug.16.	1963.aug.13.
Gáll Viktorné	1960.aug.16.	1968.szept.1.
Panyi Mária	1961.szept.1.	1962.aug.15.
Szikovátka Károly	1962.szept1.1.	1964.aug.15.
Bekes István	1964.szept.1.	1970.aug.1.
Dr Bernáth Tiborné	1964.szept.1.	1968.szept.1.
Nagy Dezső	1966.aug.1.	1968.szept.1.
Antalics András	1968.szept.1.	1978.aug.31.
Antalics Andrásné	1968.aug.16.	1978.aug.31.
Németh Eke Istvánné	1969.aug.16.	1975.aug.15.
Bálint Gyula	1969.szept.1.	1970.aug.15.
Papp Erzsébet	1970.aug.16.	1971.aug.31.
Oravecz László	1970.aug.15.	1975.aug.31.
Dr.Csek Sándorné	1970.aug.16.	1977.aug.31.
Márványne Farkas Margit	1974.aug.16.	1977.aug.15.
Gyarmatai László	1974.szept.1.	1974.dec.31.
Oravecz Lászlóné	1971.szept.1.	1978.aug.31.
Danyi László	1970.aug.16.	1978.aug.31.
Dr.Szabó Zoltánné	1976.aug.16.	1986.aug.15.
Jakus Lászlóné	1975.aug.1.	1978.aug.31.
Horváth Karola	1976.szept.1.	1978.aug.31.
Velsecz János	1978.aug.16.	1979.aug.15.
Kocsonyáné Boda Gabr.	1979.aug.16.	1980.aug.15.
Csek Józsefné	1980.aug.16.	1985.aug.15.
Molnárné Papp Ilona	1980.au .16.	1984.aug.15.
Maricsék Zoltánné	1982.aug.16.	
Döbötör Józsefné	1983.nov.1.	1986.aug.15.
Csató Csilla	1985.szept.1.	
Kiss Tünde	1985.okt.16.	1986.aug.15.

A Bálványosi Általános Iskola i az atói

Csatóri Kálmán	1948.szept.1.	1948.dec.18.
Koch Géza	1949.jan.1.	1951.aug.31.
Irányi Károly	1951.szept.1.	1954.aug.31.
Erdős János	1954.szept.1.	1955.okt.31.
Koch Géza	1955.nov.1.	1959.aug.15.
Gergerics István	1959.aug.16.	1960.jul.31.
Koch Géza	1960.aug.1.	1966.aug.15.
Hagy Dezső	1966.aug.16.	1968.aug.31.
Antalics András	1968.szept.1.	1978.aug.31.
1978.szeptember 1-én a bálványosi iskolát a Kőröshegyi Általános Iskolához csatolták.		

• Tagiskola vezetők

Dr.Szabó Zoltánné	1978.szept.1.	1986.augusztus 15.
Papp Ernő	1986.szept.1.	

Az államosítás után 5 tanulócsoporth szerveződött: önálló 1. és 2. osztály, összevont 3.-4. 5.-6. és 7.-8. osztály. 4 tanulócsoporth váltakozva tanult, mert 3 tanterem / a volt róm.kat.iskola 1, a volt ref.iskola 2 tanterme / állt rendelkezésükre.

1950-51-ben 1 tanulócsoporth megszűnt, 1.-3. 2.-4. 5.-6. és 7.-8. osztályos összevont csoportokban tanítottak, az alsó tagozath váltakozott. Az alsó tagozath létszáma rendkívül magas volt: az 1.-3. osztály 71 fő, a 2.-4. osztály 67 tanuló.

Az 1951-52-es tanévben az 5. és a 6. osztályt bontták, ezért az alsó tagozath mellett az 5. és a 6. osztály is váltakozva tanult, a nevelők száma 6 fő.

Az iskola valamennyi nevelője, pályájá elején álló fiatal házaspár, igen lelkesen dolgozott. Oktató-nevelő munkájuk mellett a községben pezsgő kulturális életet teremtettek.

1953-ban a volt intézőlakást alakították át iskolává. Az emeleten 4 tantermet, a földszinten 2 szolgálati lakást alakítottak ki. Kicserélték az épület ablakait, de anyagi feltételek hiányában komolyabb tatarozást nem tudtak végezni. Az iskola udvarának parkja nagyon szép környezetet biztosított a tanulóknak.

Megszűnt a váltakozó tanítás, a felső tagozath teljesen osztott lett / az újonnan kialakított iskolában tanult /. Az alsó tagozath két összevont osztálya a központi iskolától mintegy 1,5 km-re lévő volt református iskolában tanult. Megszűnt a tanítás a volt róm.katolikus iskolában, később óvodává alakították.

Ekkor már 7 nevelő dolgozott Bálványoson az 1957-58. tanévig.

Az 1954-55-ös tanévben 3 új nevelő érkezett az iskolába. Az intézmény első szakos nevelője, Koch Géza ebben az évben szerzett matematika-fizika szakos tanári oklevelet. A következő években Koch Gézáné biológia-földrajz, Látos Dezső orosz szakos tanári oklevelet szerzett.

A tanulólétszám fokozatosan csökkent, 1958-59-ben már újra 5 tanulócsoporthoz tanítanak 6 nevelővel. 1959-60-ban 4-re csökkent a tanulócsoporthoz az a nevelők száma továbbra is 6 fő. 1969-70-ig a helyzet változatlan.

1963-ban tatarozták az iskola épületét, tetőt is cseréltek. Valamennyi tanulócsoporthoz a központi iskolában tanult, a volt református iskola gazdátlaná vált, állaga folyamatosan romlott, míg az 1980-as években eladásra került.

Az 1970-71. tanévben ismét 5 csoportra bővült az iskola, a nevelők száma továbbra is 6 fő. Az 5. tanulócsoporthoz az iskola földszintjén hidegpadlós, rosszul megvilágított, egészségtelen szikszágtanteremben helyezték el.

1973-74. tanévtől ismét 7 nevelő működött a községben.

Az 1960-as évek elejétől fokozódott a tantestületben a fluktuáció. A Koch házaspár mellett sűrűn cserélődtek a nevelők. Az elmúlt évekhez képest csökkent az oktató-nevelőmunka színvonala.

1966-ban 19 illetve 15 éves eredményes nevelőmunka után távozott a Koch házaspár.

Az 1960-as évek közepén tovább romlott a tantestület személyi összetétele. 3 fő képesítés nélküli nevelő dolgozott a felső tagozatban 1-1 évig.

1966-tól 1970-ig csak egy szakos nevelője volt az iskolának: Nagy Dezső, illetve Antalics András igazgatók. A szakfelügyelet egyre több hiányosságot tárt fel. Néhány nevelő kritikán aluli munkát végzett. Közben felgyorsult a szülők elvándorlása, elsősorban a problémás családok maradtak a községben, így egyre magasabb a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett tanulók aránya.

1968-71 között kicserélődött a nevelőtestület. 4 szakos nevelő /magyar-történelem-ének földrajz-fizika-gyakorlati foglalkozás/ átdolgozott, az orosz nyelv oktatását kőröshegyi orosz szakos nevelővel oldották meg. Ekkor már látható volt, hogy a tantestület csak ideiglenesen stabilizálódott. 5 nevelő, ebből két házaspár Balatonföldváron, illetve Kőröshegyen építkezett pedagógus kölcsönrel.

1974-ben fordult kritikusra a pedagógus ellátottság. 1978-ig 5 képesítés nélküli nevelőt alkalmaztak, négyet a felső tagozatban.

Évenként változott a testület összetétele. Az üres álláshelyek betöltése egyre több nehézséget okozott. Ezért került sor 1978-ban az iskola körzetesítésére.

A körzetesítés nagy ellenállást váltott ki a szülőkből. Fölvetették a lassan sorvadó község minden sérelmét. Az iskola-vezetést és a tantestületet hibáztatták a felső tagozat megszüntetéséért.

A szülőket csak részben nyugtatta meg, hogy Kőröshegyen a bálványosi 35 %-kal szemben 96 %-os a szakos ellátottság, és vala ennyi tanuló napközis elhelyezést kapott, utiköltségtérítésben részesült. 47 felsős tanuló, 3 tanulócsoport, 5 nevelő /ebből 1 fő gyesen volt/ távozott Kőröshegyre. Antalics Andrásné alsós nevelő, áthelyezéssel, szintén Kőröshegyre került.

A ta iskola tárgyi feltételei lényegesen javultak. Az emeleten 2 tanterem, tornaszoba és a községi könyvtár állt az iskola nevelőinek, tanulóinak a rendelkezésére.

Dr.Szabó Zoltánné vette át a tagiskola vezetését és tanította az 1.-3.osztályos tanulócsoportot. 10 éven keresztül az iskola stabil, meghatározó nevelője volt.

A 2.-4. osztály nevelője Velecz János képesítés nélküli nevelő lett. A következő tanévben helyére Kocsonyáné Boda Gabriella a tanítóképző harmadéves levelező hallgatója került.

1980-ban 2 fő képesített nevelő érkezett: Csek Józsefné/gyesen volt/ és Molnárné Papp Ilona.

Az iskola életében az 1981-es év jelentős változást hozott.

A szülők régi vágya teljesült a napközis csoportfejlesztéssel. A csoporttal 1 nevelő és 1 fő konyhai dolgozó került az iskolához.

A volt igazgatói lakás konyhájából és 2 szobájából elkészült a napközis tálalókonyha és ebédlő. Az étkezést a napköziotthonos óvoda konyhája biztosította. A szolgálati lakás 2 fél szobás, fürdőszobás szükséglakássá vált. A 3 nevelő közül kettő helyben lakott 1 Kőröshegyről járt be.

1982-ben Molnárné Papp Ilona szült, helyettesítésére Maricsek Zoltánné pályakezdő tanító érkezett az iskolába.

A napközis csoportban 47 1-4.osztályos tanuló nyert felvételt. A zsúfoltság a tartalmi munkát szinte lehetetlenné tette, de a tanulók családi körülményei lehetetlenné tették a létszám csökkentését.

1983-ban csoportbontással, 2 napközis csoport alakult 22, illetve 23 fővel az 1.-3. és a 2.-4. osztályok tanulói közül. Novemberben állt munkába Dömötör Józsefné tanító. Így az iskola 2 helybén lakó és 2 bejáró nevelője is képesített volt.

Dr. Szabóné és Csek né kiemelkedő közéleti tevékenységet végzett. 1979-től Dr. Szabó Zoltánné szervezésében és vezetésével páva-kör alakult és folyamatosan működött. Jól szerepeltek a körzeti kulturális bemutatókon, több oklevelet és minősítést is szereztek. A 40 fős énekkar a község valamennyi generációját foglalkoztatta 10 éves kortól 80 évesig.

1983-ban a községi tanács külsőleg tartoztatta az iskola épületét. 1984-ben a földszinten elkészült a vizöblítéses WC az iskolai tanulói kulturált körülmények között tanulhattak, 1984-ben Maricsék Zoltánné szült és vette igénybe a gyest.

A 84-85. tanévben a 4 álláshelyen 3 nevelő dolgozott. A 2.-4.-es napközis csoportban helyettesítéssel folyt a munka. A bálványosi nevelők túlterhelését a Kőröshegyről kijáró nevelők csökkentették.

1985-ben távozott Csek Józsefné, Csató Csilla és Kiss Tünde kerültek az iskola napközis otthonos csoportjai élére képesítés nélküli nevelőként. Ebben a tanévben Dömötör Józsefnét, üzemi balesete miatt, kellett 8 hónapig helyettesíteni.

A nevelők pótlása egyre nehezebbé vált. A községi tanács 2 pedagógus szolgálati lakásba költöztetett bérlőket, így lakás nélkül kellett betölteni az állásokat.

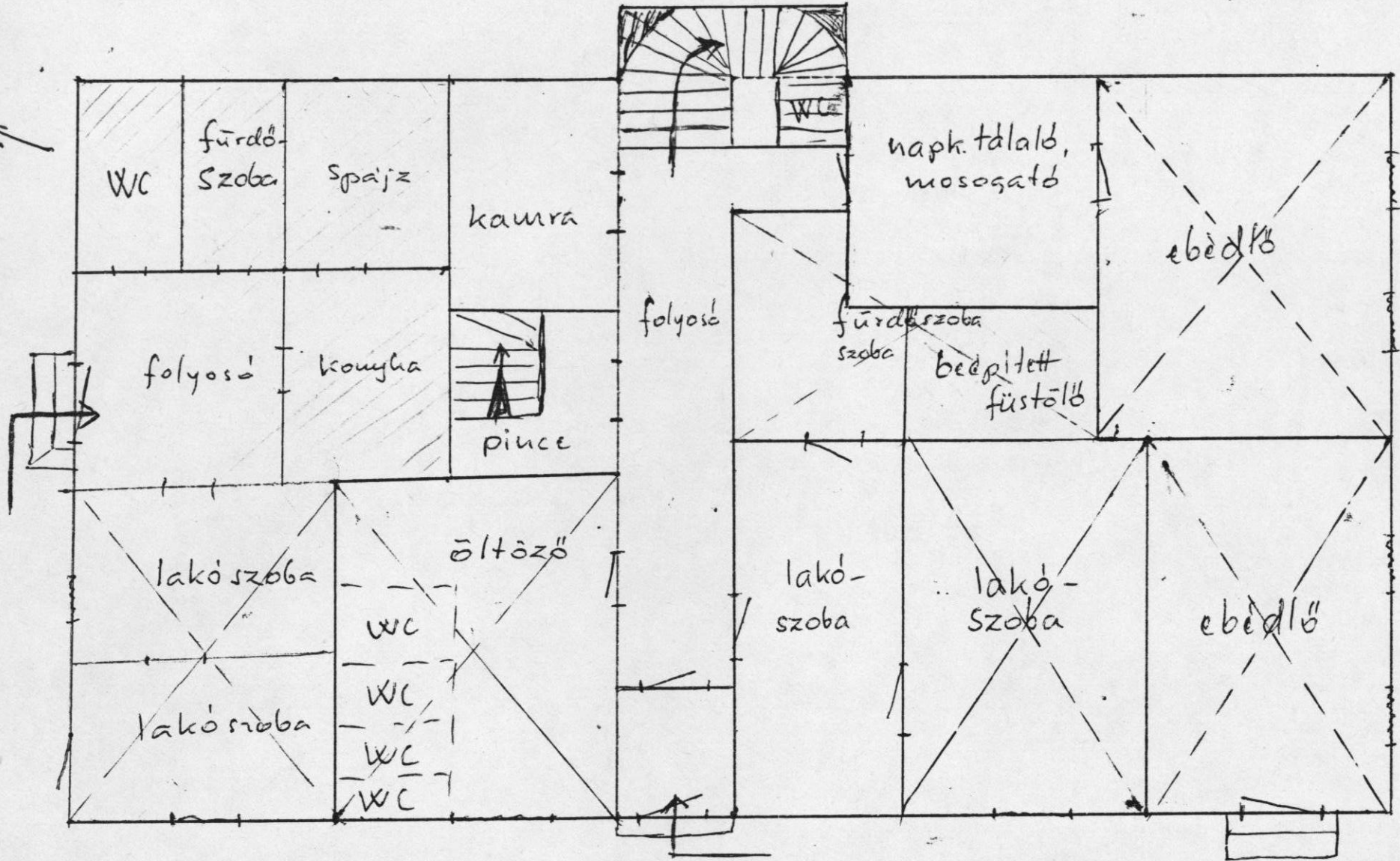
1986-ban távozott az iskolától Dr. Szabó Zoltánné iskolavezető és Dömötör Józsefné tanító. Pályázó az üres állásokra nem volt.

A nevelőhiány az iskola létét fenyegette.

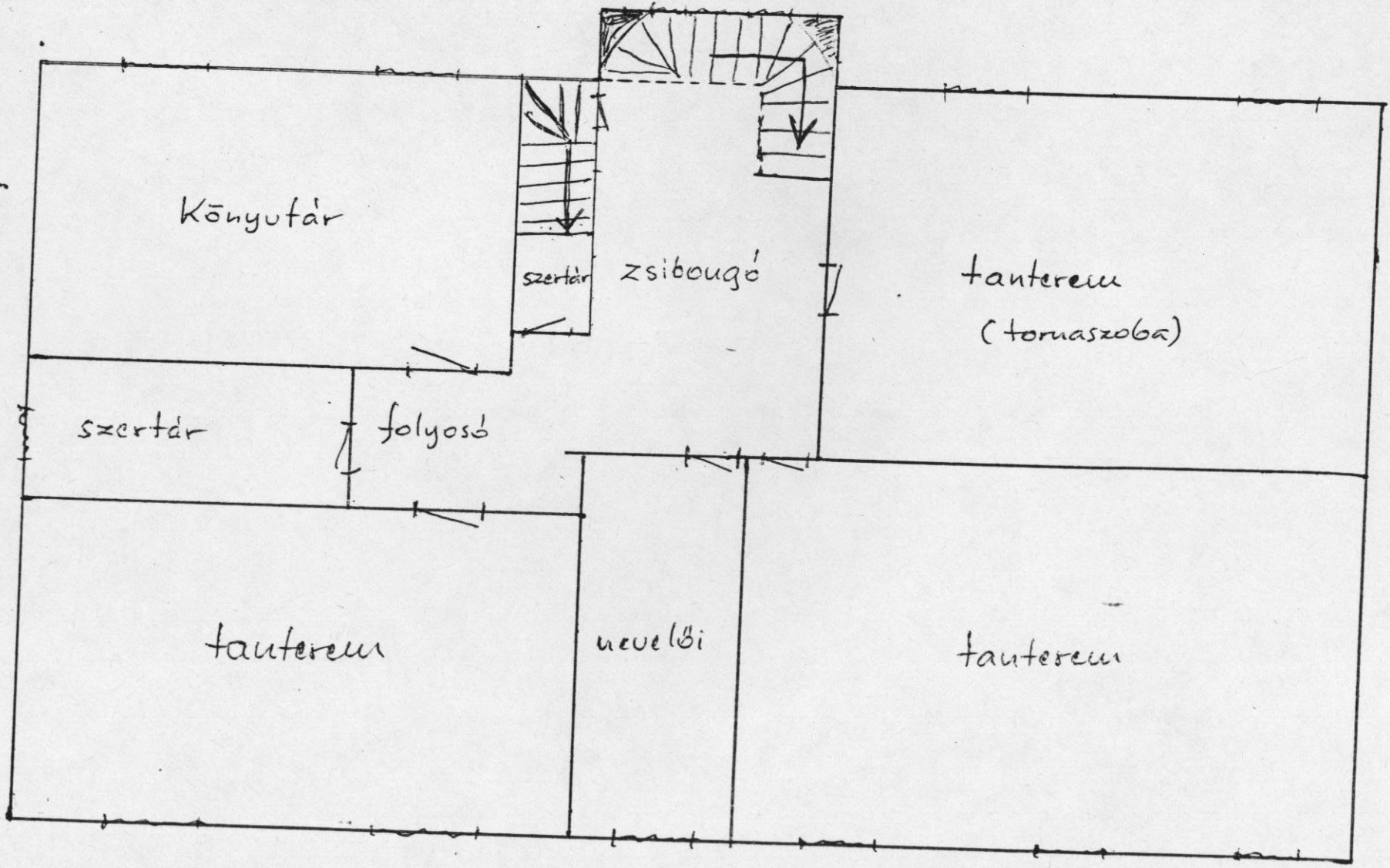
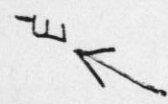
Augusztus végére új testület szerveződött. Szükségmegoldásként egy fő III. éves, két fő II. éves főiskolás és 1 fő képesítés nélküli nevelő kezdte meg a munkát....

Bálványosi iskola földszinti része

Kossuth u ← →

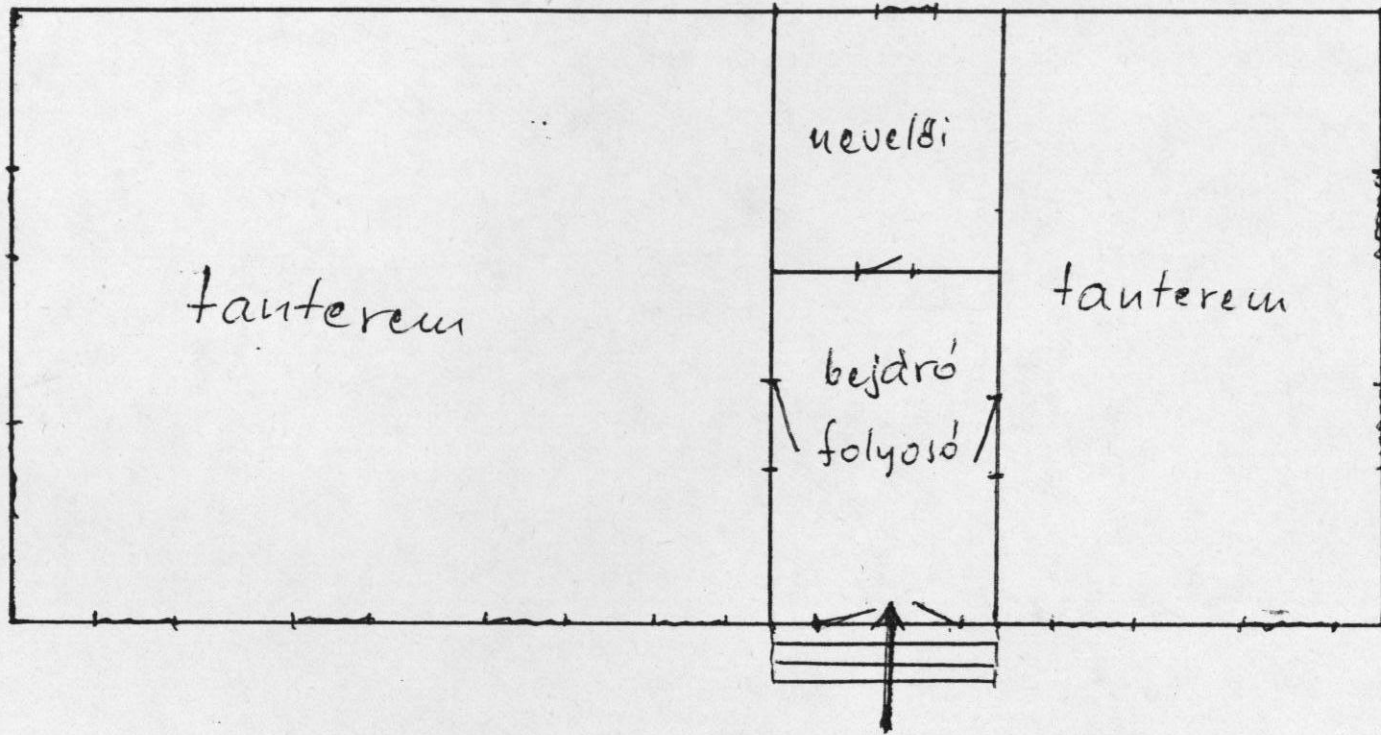
Báldnyosi iskola emeleti része Kossuth utca

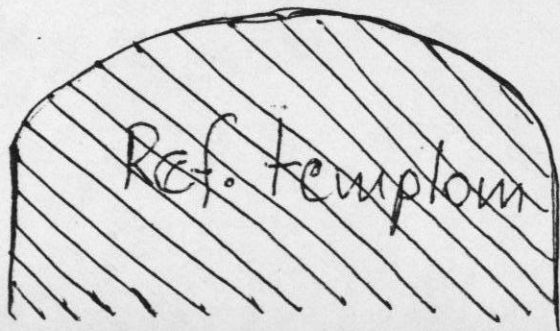
Bálványosi volt ref. iskola 1963.

Petőfi utca

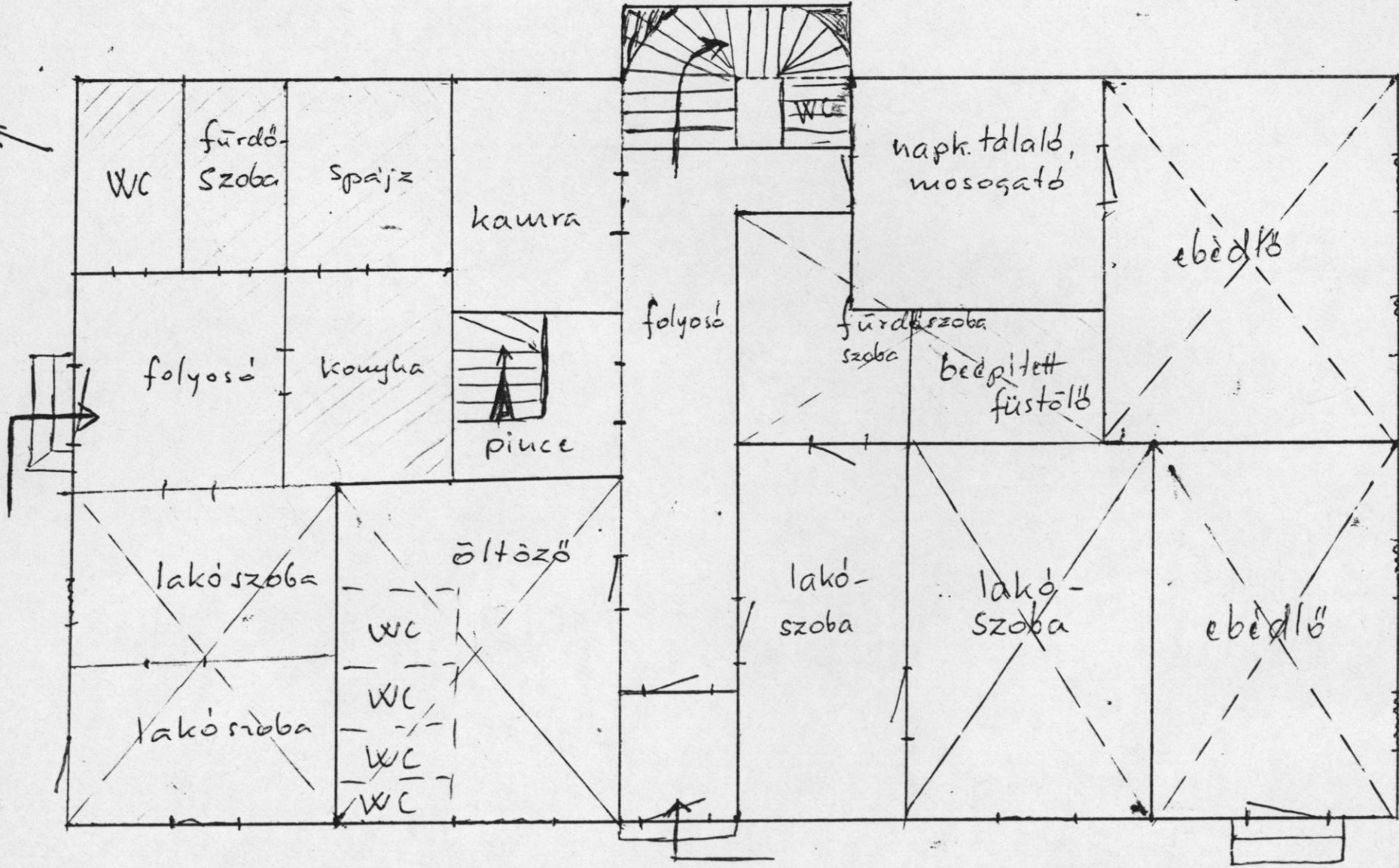

M
1:100

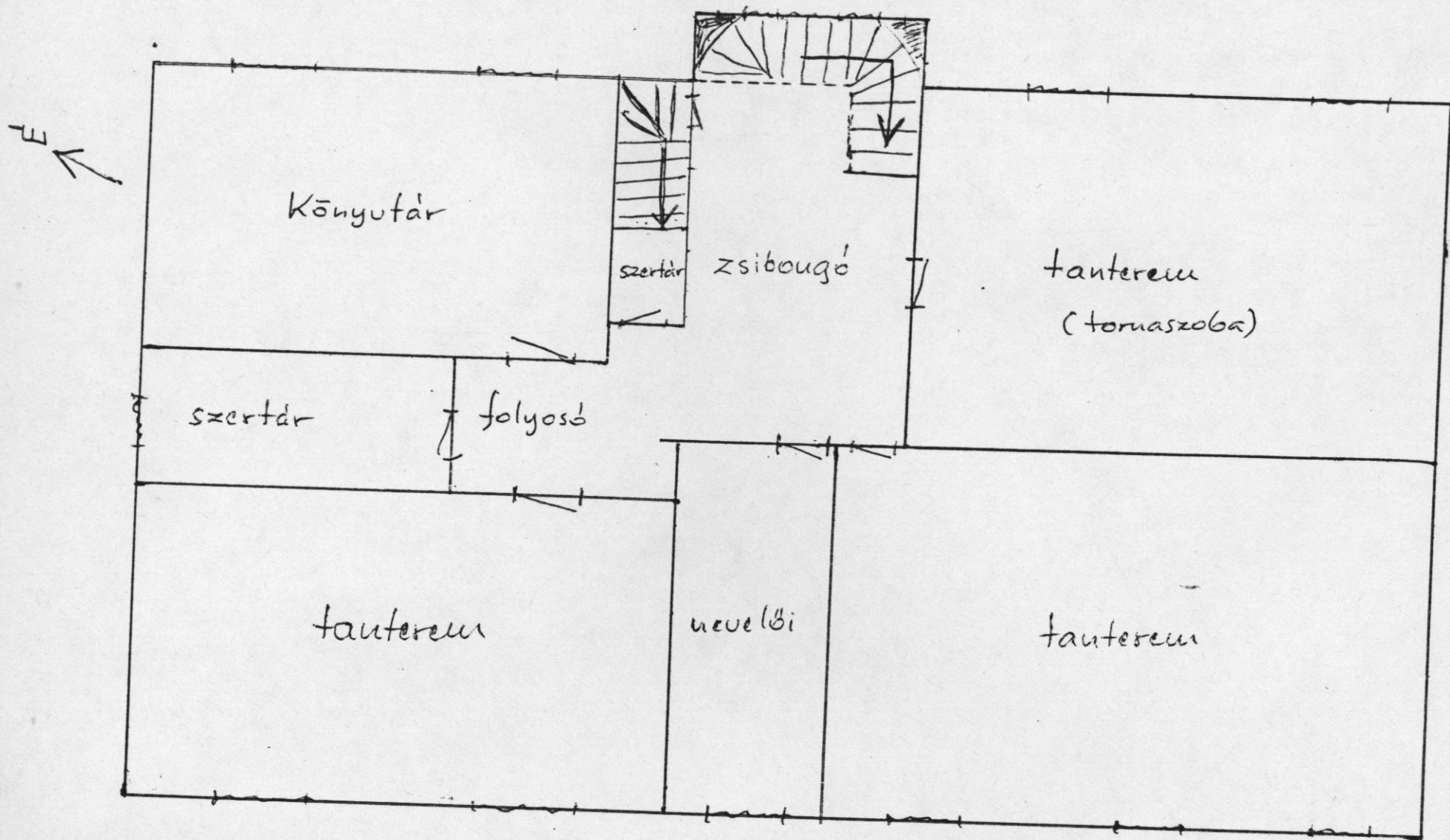

Báldányosi iskola földszinti része

Kossuth u \longleftrightarrow

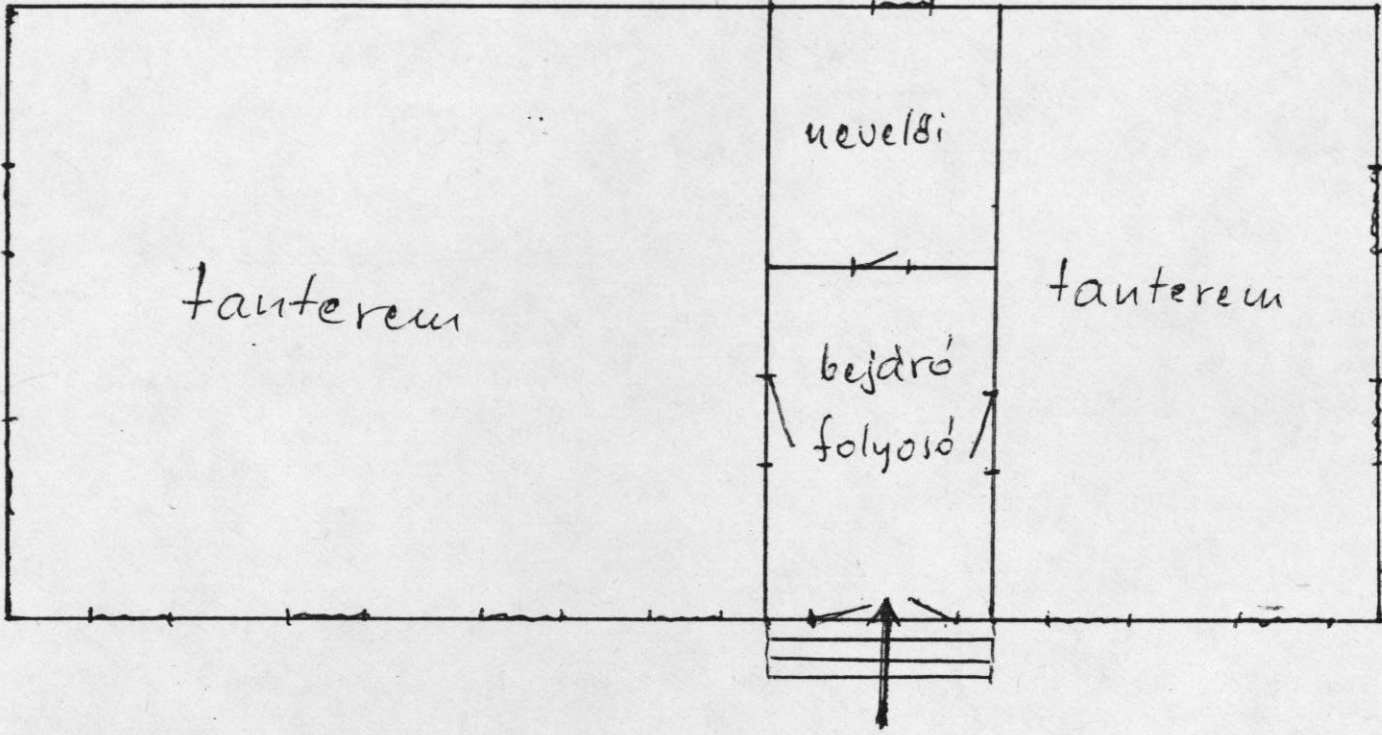
Báldányosi iskola emeleti része Kossuth utca

Báldányosi volt ref. iskola 1963.

Petőfi utca

M
1:100

